

fred og frihet

Tidsskrift for WILPF NORGE - Internasjonal kvinneliga for fred og frihet (IKFF) årgang 77. Nr. 1 / 2016

Margot Wallström,
utenriksminister
i Sverige

«Hva er en feministisk utenriks- og sikkerhetspolitikk?»

Det var spørsmålet WILPF Norge stilte Ingrid Eide og Torunn Tryggestad foran vår 100 års festkonferanse. Her kan du lese svarene i sin helhet. / Nytt fra avdelingene. / Brev til Forsvarsminister I. M. Eriksen-Søreide. Vervekampanje og en hilsen fra avtroppende landsleder Kirsten Margrethe Kvam Tingstad.

Fred og frihet

Utgis av WILPF Norge -
Internasjonal
kvinnelige for fred og frihet

Storgaten 11
0155 Oslo, Norge
tlf: 93089644
ikff@ikff.no
org.nr.: 983 794 815
konto: 0531.50.27057

Redaksjon dette nummer

Trine Eklund,
Anne M. Halvorsen
Elisabeth Kristiansen

Design/ layout

Elisabeth Kristiansen
Alle bilder er publisert
i henhold til lov om
opphavsrett.

Av plasshensyn er noen
artikler forkortet av
redaksjonen.

Fred og frihet er også å
finne på våre nettsider
www.ikff.no

Forsiden: Margot
Wallström er den første
utenriksministeren som
har frontet en feministisk
utenrikspolitikk.

Baksiden: Program
Landsmøte Bergen 2016

Innhold

- 3 Leder av Margrethe K. Tingstad
- 4 Ingrid Eides foredrag 100 års festkonferanse - 25. september 2015
- 9 Can you imagine peace? Magdalena Szwiec om vårt manifest (engelsk)
- 10 Torunn Tryggestad innlegg på 100 års festkonferanse
- 12 Hva er en feministisk utenrikspolitikk, temahefte forklart av E. Kristiansen
- 15 Fred krever fredsarbeid - Vervekampanje 2016
- 16 Innlegg fra Eva Fidjestøl i Klassekampen
- 18 Flykninger eller kampfly av Ingegerd Austbø fra Sandnesposten
- 19 Bokmeldinger Hermien Prestbakmo
- 20 Bokmeldinger Eva Fidjestøl
- 22 Nytt fra avdelingene
- 23 Susanne Urban i Dagbladet, 6. januar 2016
- 28 Brev til forsvarsministeren, 4. januar
- 29 Referat fra landsmøte 2015
- 31 Viktig melding til alle medlemmer i 2016
- 32 Velkommen til landsmøte i Bergen 5.-6. mars.

WILPF Norway - Internasjonal kvinnelige for fred og frihet (IKFF) er den norske seksjonen av Women's International League for Peace and Freedom (WILPF). WILPF Norge jobber for en omprioritering av ressurser fra militarisme til fred, utvikling og miljø. WILPF Norge arbeider for nedrustning, ikkevold og fredskultur i et kvinneperspektiv. Vi har avdelinger i Bergen, Hamar, Stavanger, Sandnes og Oslo.

Se www.ikff.no og www.wilpf.org for mer informasjon. Følg oss på Facebook. WILPF, Genève: Epost: info@wilpf.ch, New York: Epost: wilpfun@igc.org, www.wilpfinternational.org, www.peacewomen.org, www.reachingcriticalwill.org, www.womenstopwar.org.

Flere støttemedlemmer og aktivister ønskes hjertelig velkommen.

Women's International League for Peace and Freedom
1. Rue de Varembe
Case Postale 28, 1211 Geneva 20, Switzerland
TLF: +41 22 919 7080
inforequest@wilpf.ch
www.wilpf.org

Vi må bli flere

Kirsten Margrethe Kvam Tingstad
Leder WILPF Norge

Det er tøffe tider. Et rekordstort antall mennesker balanserer sine liv på en knivsegg mellom krig og terror på den ene siden og kalde skuldre og stengte grenser på den andre. Økonomiske nedgangstider gir grobunn for motsetninger mellom grupper i land hvor det er kamp om menneskers livsgrunnlag. Politisk ustabilitet nærer nok en gang oppunder fiendebilder og militær opprustning. Regjeringers skremselsbilder og en sikkerhetspolitikk som burde høre fortiden til, får dominere. Verdens største regnestykke nå er å finne formelen for fred og sikkerhet for jordas innbyggere.

Å bygge robuste samfunn og drive utviklingsprosesser er umulig uten bidrag fra, og involvering av, det sivile samfunn. Demokrati bygges rundt muligheten til deltakelse og innflytelse på samfunnsutviklingen. Da må det skapes arenaer for debatt og dialog, og sivile sammenslutninger utgjør en viktig del av slike arenaer. Arenabygging er en av vår organisasjons viktigste oppgaver, gjerne i samarbeid med andre.

Det blir stadig vanskeligere å få finansiell støtte til sivilsamfunnsinitiativ både her i Norge og i andre land i Europa.

Senest sist høst så vi at den store flyktningetilstrømningen ble direkte årsak til store budsjettdiskusjoner rundt langsiktige humanitære prosjekter, som oftest drevet av sivilsamfunn og basert på frivillighet. Også frivillighet krever infrastruktur og ressurser for å drive effektivt.

Det er ikke den store forståelsen fra myndigheter for at ikke-statlige aktører trenger penger for å drive sitt arbeid. Vi mener det er på tide at sivilsamfunnets innsats honorerer med mer enn pene ord i taler og stortingsmeldinger. Skal vi drive effektivt, må vi ha støtte til drift. I vårt naboland Sverige gis vår søsterorganisasjon langt bedre vilkår.

I dag er mange av de tradisjonelle medlemsbaserte organisasjonene i endring, og nye måter å arbeide på vokser fram. WILPF er en organisasjon med stor frivillig innsats i kraft av sine medlemmer. Samtidig har vi faglige ansatte internasjonalt som bringer inn og bygger kompetanse. En kompetent og hardtarbeidende stab fremmer hver dag vårt politiske program vedtatt på siste kongress.

Likevel utgjør medlemmenes innsats vårt største aktivum. Det at WILPF er representert på

alle verdens kontinenter, gir oss styrke og nødvendig kunnskap. Vårt politiske arbeid har hele tiden tatt utgangspunkt i situasjonen på bakken med tidsaktuell informasjon fra utbredte nettverk. Jo flere medlemmer vi er, jo bredere perspektiv får vi, og desto større gjennomslag kan vi regne med å få.

Det økonomiske bidraget fra medlemmer utgjør i dag en beskjeden andel av våre budsjetter. Økt inntekt fra flere medlemmer vil gjøre oss mindre avhengige av blant annet statlige aktører. Vi kan bidra til å forsterke offentlig politikk vi mener er riktig, men vi må utgjøre et korrektiv der politikken ikke er i tråd med våre målsettinger. Først og fremst må vi bli flere som snakker om nødvendigheten av fredskultur og demilitarisering, like rettigheter for alle, rettferdig ressursbruk og utvikling i et miljøperspektiv. Er WILPF noe for deg? WILPFere lever lange liv, så prøv oss!

Dette er min siste leder i «fred og frihet» fra lederstolen og jeg benytter anledningen til å takke for lånet av stolen i disse fire årene som snart har gått.

Takk til dere alle for stort engasjement.

WILPF – IKFF 100 ÅR

Feminisme, sikkerhets/utenrikspolitikk – og vårt handlingsrom

av Ingrid Eide

2015 er visst jubileenes år. Det er mangt å minnes, mye henger sammen og har med krig og fred å gjøre. Da er det betimelig at vi, Internasjonal kvinneliga for fred og frihet trekker frem at vi har en hundreårig historie.

Vi ser dem for oss, de 2000 kvinnene fra ulike, krigførende og nøytrale land som i 1915 organiserte et møte i Haag for å markere sin avstand til krigen. De sto i tradisjonen etter Bertha von Suttner og fredskongressene som ikke hadde maktet å forhindre nok en krig i Europa. De sto også på skuldrene til de mange som kjempet for allmenn stemmerett.

Da disse kvinnene møttes i Haag, var det bare de norske og finske som hadde vunnet stemmeretts-kampen. Men her var likevel kvinner som var vant til å delta i offentligheten, som visste hvor nyttig det var å utveksle erfaringer, og selv uten stemmerett, var mange vel utdannet og til dels yrkesaktive. Var de feminister, eller bare praktiserte de feminisme?

De var uansett reflekterte kvinner som gjorde seg og sine grenseløse nettverk synlige. De gjorde det gjennom å skape seg en felles arena i offentligheten, en stor konferanse der de utmeislet en agenda for dyptgående endring av forhold i og mellom landene. Slik all makt den gang var fordelt, måtte det også bety endrede forhold mellom kvinner og menn, i smått og stort.

Hvordan vi enn definerer feminisme, vil dette være viktige, trolig bestandige kjennetegn.

Ut av den store konferansen vokste Women's International League for Peace and Freedom,

WILPF og vårt eget IKFF. Arven lå i agendaen: fred som fravær av krig, og en organisering av mellomfolkelig samarbeid som kunne forhindre nye kriger. Frihet var fravær av undertrykkelse, for folk og enkeltmennesker. Koloniers frigjøringskamp ble etter hvert et stort saksfelt, og for enkeltindividet, kvinnene, måtte frihet innebære rett til å velge: utdanning, yrke, familie, fødsler og livsstil,- og politisk, demokratisk deltakelse.

Dagens feminisme er mangfoldig, som kvinnene selv. I vårt land synes det som feminismens grunntrekk er akseptert og integrert i alle politiske partier.

Tross alle endringer av kjønnsroller, erfarer kvinner, og menn at de har, eller utvikler en kjønnsidentitet. Mange, inkludert forskere, forsøker å avvise biologisk funderte kjønnsforskjeller. Likevel opplever mange, etter hvert, og især hvis de blir mødre, at omsorg blir en grunnleggende verdi som preger både politikk og andre mellommenneskelige forhold. Derfor kan man tenke at mer makt og myndighet til kvinner vil fremme freden! Men vi har også lært at kvinner kunne være like grusomme som menn under folkemordet i Rwanda, på den annen side har nettopp kvinner i tiden etter denne tragedien gått aktivt inn for forsoning og fredsbygging.

Lenge var det utenkelig at kvinner og menn skulle ha samme verneplikt. Men det ble et spørsmål om likestilling: samme plikter og muligheter for kvinner og menn. I minst tretti år var det en politisk prosess, om frivillighet eller plikt.

Motargumentet var at kvinners fruktbarhet mer enn oppveidde byrden verneplikten var for menn. Noen hevdet at opplæring til å drepe var uforenlig med kvinners omsorgsrolle. Dagens unge kvinner ser det annerledes: 7000 møtte til sesjon, 25 % er sterkt motivert for militærtjeneste, de spesielt utvalgte som får intens kamptrening ansees som «like tøffe som mennene».

På umerkelig vis forsvant militærnektelseordningen og siviltjenesten som i årevis hadde fått unge gutter til å tenke over om de ville «lære å drepe», og om det kunne finnes andre måter enn de militære for å løse konflikter. Tanken om en allmenn samfunnstjeneste med en sivil og en militær inndeling, har heller ikke vunnet frem, foreløpig. Militariseringen av hele ungdomskullet er et faktum.

Det er også tankevekkende at i den tiden Norge har deltatt aktivt i krigføring i fjerne land, har forsvarsministrene vært kvinner: Løwer, Krohn Devold, Strøm Eriksen og nå Eriksen Søreide. Norsk innsats i FNs fredsbevarende styrker er sterkt redusert i samme periode. Det har altså ikke fremmet freden at kvinner har innehatt disse maktposisjonene! Tvert imot har forsvarsministeren nylig fraveket forsvarssjefens anbefaling at norsk grensevakt i Baltikum skulle være normale grensepatriuljer. Hun bestemte å sende kamptrente enheter. Slik trapper man evt. opp en konflikt, og det kan lettere gå galt. Vi hører ingen motforestillinger fra det hold mot å gå inn i en ny periode med kald krig og opprustning.

Man kan undres om ikke feminismens likestillingskrav har medført likedanning, og da mest på maktens, militariseringens og menns premisser.

Hva så med utenrikspolitikken? Vi lærte på skolen at da Norge ble selvstendig i 1905, skulle man riktignok ha en egen utenrikstjeneste, men ellers var målet «slett ingen utenrikspolitikk å ha». Nøytralitetspolitikken fulgte av dette. Skipsfart og handel, og kristen misjon preget vårt forhold til omverdenen. Men, i motsetning til USA, var vi aktivt med i Folkeforbundet. Nansens humanitære innsats etter verdenskrigen fikk internasjonal oppmerksomhet. Det betydde mye for vårt selvbylde, og trolig for vårt omdømme, da som nå.

Men etterkrigstiden, som ble en mellomkrigstid, forløp annerledes enn drømmen om fred og frihet. Mange, men ikke mange nok holdt drømmen levende, og vi bør minnes at en av pionerene fra Haag-møtet, Jane Addams fikk Nobels fredspris i 1931. Men autoritære regimer i øst og vest, nazisme og fascisme skapte begrunnet frykt. 9. april og fem års krig endret det meste. Nobelkomiteen husket fortsatt sitt mandat, og i 1946 ga den fredsprisen til WILPFs mangeårige sekretær, kveker og økonom Emily Greene Balch.

Utenrikspolitikken ble etter hvert definert ut fra viktige føringer, ofte fremstilt som hjørner i en firkant: FN og folkeretten, Nordisk samarbeid, NATO, og EØS avtalen. Hva man vektlegger, og når og hvordan varierer. For vår organisasjon, IKFF, ble det en selvfølge å satse maksimalt på FN, understreke samarbeidet og fellesskapet i Norden, avvise NATO og opprustningen, inkludert utviklingen av masseødeleggelsesvåpen, ikke minst de nye kjernevåpnene. Medlemskap i EU ble opplevd som uforenlig med den selvstendighet

Norge hadde vunnet to ganger: i 1905 og i 1945. EØS var mer å oppfatte som en pragmatisk ordning av samarbeid og samhandel mellom oss – og stater som tidligere hadde vært i krig, både med og mot oss.

Mange av IKFFs medlemmer hadde sterke opplevelser fra krig, okkupasjon, illegalt arbeid og fangenskap. Selv om man fremhevet den ikkevoldelige, sivile motstanden, ble det ikke formulert et rent pasifistisk prinsipp-program som et antimilitært standpunkt. Men opprustningen, våpenutviklingen, mistenkeliggjøringen av all alternativ tenkning om utenrikspolitikk forpliktet oss til å innta en nokså aktiv opposisjonell rolle. Samtidig prøvde vi å ha åpne linjer østover for å praktisere slik dialog som vi mente burde prege både mellomfolkelige og mellomstatlige forhold.

Etter hvert ble utenrikspolitikk omtalt som sikkerhetspolitikk, med vekt lagt på å sikre staten, dens grenser og befolkning. Statssikkerhet måtte jo være i alles interesse! NATO var presentert for det norske folk som en transatlantisk forsvarsallianse. Ingen forestilte seg at den skulle bli en krigsmakt som opererte i Asia og Afrika, med Norge på slep. Den opprinnelige tanken var at angrep skulle avskrekkes med opprustning og kjente avtaler om alliert støtte, men en evt. krig skulle kunne utkjempes med alle våpen, inkludert alliertes bruk av kjernevåpen. "En for alle og alle for en", det hørtes kanskje så riktig, når man visste hvem og hvor «alle» var.

En samlet fredsbevegelse stilte seg kritisk til denne formen for statssikkerhet. Det var også en utbredt skepsis til fiendebildet, med påminnelser om Sovjets krigsofre, frigjøringen av Finnmark, og russernes tilbaketrekning. Lavspenning, tillitskapende tiltak og fredelig samkvem over grensen i Nord, ble målet, og til slutt det normale.

Lettelsen var stor da den kalde krigen tok slutt. De enorme

våpenmengdene, militærbudsjettene, kalt forsvarsbudsjett, kunne omprioriteres til fredelige utviklingsformål, håpet man.

I 1994 lanserte FNs utviklingsprogram, UNDP sin årlige rapport om Menneskelig utvikling. Den foreslo et nytt sikkerhetsbegrep: menneskelig sikkerhet. Mens statssikkerheten var basert på militærmakt som skapte krigsfrykt blant folk, skulle det nye sikkerhetsbegrepet underbygge en politikk som kunne frigjøre mennesker fra både frykt og nød. Med case-studier og statistikk viste man hva menneskers angst og usikkerhet bunnet i: å miste arbeid og inntekt, liv og helse, redsel for kriminalitet og undertrykkelse, plutselige kriser og katastrofer. Vårt norske samfunn har for lengst tatt tak i dette, innenlands med utviklingen av en velferdsstat, og internasjonalt med betydelige bistandsbevilgninger, nå rundt 30 mrd. Dette gir oss en viss handlekraft innen FN.

Men UNDP rapporten så for seg at i hvert fall noe av militærutgiftene kunne overføres til arbeid for økt menneskelig sikkerhet. FNs tusenårsmål, som skulle vært oppfylt i år ville kommet i mål med 10% av militærutgiftene, har man regnet ut. Slik gikk det ikke.

Det ble snarere vist til alle krenkelser av menneskelig sikkerhet innenfor staters grenser, som i Rwanda og på Balkan. Srebrenica er prentet inn i alle europeeres hukommelse. Det ble utmeislet et prinsipp, R2P, som kunne legitimere bruk av utenlandsk militærmakt der stater ikke opprettholdt menneskelig sikkerhet. Slik ble det nye sikkerhetsbegrepet «militarisert». I tilfellet Afghanistan har vi registrert hvordan begrunnelsen for krigen mer og mer har glidd over mot menneskelig sikkerhet, ikke minst bedring av kvinners situasjon, og demokratisering.

Men vi må innrømme at i konkrete situasjoner er ikke handlingsvalgene enkle: Hvor og når kan militær

innsats være mer til hjelp enn skade? FNs fredsbevarende styrker har vel egentlig menneskelig sikkerhet som formål?

Et tredje sikkerhetsbegrep vil trolig få økt betydning: miljøsikkerhet. Over hele kloden merkes virkninger av et endret klima. Naturkatastrofene blir mer dramatiske og uforutsigbare. 22 mill. mennesker er allerede på flukt, etter at de har mistet enhver mulighet for å overleve i sitt opprinnelige miljø. Vi hører svært lite om dem, sammenliknet med andre flyktninger. Men man kunne tenke seg at miljøutfordringene ble definert som en felles trussel mot menneskeheten, at vi måtte satse all kompetanse, alle ressurser på å få dem under kontroll, og at dette kunne være en krevende og verdsatt oppgave for all verdens militærvesen. Isteden ser vi at militær aktivitet forverrer miljøet - det aller verst tenkelige er selvfølgelig en full skala atomkrig som vil gjøre kloden, helt eller delvis, uproduktiv og ubeboelig.

Hva så med oss – og Norge? I folketall er Norge lite, tenker vi oss at hver mrd mennesker i verden utgjør en meter, blir verdens befolkning ca 6 m – og Norges en liten fingerklype. Men FN er en universell organisasjon, og mange medlemsstater er enda mindre enn Norge. Normene FN meisler ut, passer oss. Det styrker vårt omdømme i organisasjonen.

FNs grunnleggende oppgave: å berge freden, er i samsvar med Norges selvbilde som fredsnasjon. Vi har organisasjoner som oppriktig prøver å bidra til fredsløsninger i ulike fjernliggende land, gjerne med statlig norsk støtte.

Innenlands har vi løst mange av de utfordringene andre land sliter med: forvaltning av naturresurser og fordeling av velferdsgoder, tuftet på et relativt vel fungerende demokrati. Norge, og de andre nordiske landene, kan sies å ha en viss modellmakt.

Norge har en krevende geografi, et langstrakt land langt mot nord, med kyst og hav og en grense som markerer NATO overfor den konkurrerende supermakten, Russland. Tradisjonelt har Norge satset på fred og samhandling. Men etter at NATO har reagert på Russlands handlinger overfor Ukraina med et omfattende sanksjonsregime, rammes både fredelig samhandling og næringslivet i Norge. Dette er ikke i Norges interesse, det svekker den modellmakt som lå i at vi håndterte denne grensen med fred som et overordnet prinsipp – og lyktes med det. I denne regionen, på begge sider av grensen, kan man fornemme både krigserfaring og krigsuvilje.

De siste årene har vi også fulgt

med på NATOs aksjoner langt utenfor vår region, i samsvar med USAs interesser, først i Afghanistan, etter hvert også i nærområdet. Innsatsen var først relativt begrenset, men symbolsk viktig som markering av lojalitet overfor alliansen.

Men med Libya stilte det seg annerledes, der satset Norge raskt, beslutningen ble tatt over telefon med partilederne på Stortinget– og F16 flygerne droppet 588 bomber, inkludert over nedre Tripoli. De fikk både oppmerksomhet og ros av amerikanske kolleger. Etterpå klokt kan man spørre hva man oppnådde i Libya, landet er i kaos, konflikten og våpen har spredt seg til nærområdene. Den videre utvikling i Afghanistan synes også forverret. USAs Irak-krig var både folkerettsstridig, basert på gale antakelser og med et utfall som neppe var planlagt. Hvem analyserer hva som er resultatet av all denne bruk av militær makt, er noen villig til å lære?

Vi må også ha lov til å etterspørre virkninger av SR 1325 om Kvinner, fred og sikkerhet, hvordan blir den egentlig praktisert?

Det er en ubehaglig tanke at vår deltakelse i fjerne kriger kan ha skapt ny usikkerhet her i landet. Er det rimelig at vårt NATO medlemskap bringer oss i krig langt utenfor vår region? Er innkjøp av nye fly, ikke

Elisabeth Kristiansen, Shama Ghaus, Pål Moddi Knutsen, K. Margrethe K Tingstad og Birgitte Grimstad.

de svenske, men USAs JSF, et forvarsel om at det skal bli mer av alt dette? Samtidig som vi ikke makter å stille opp for FNs fredsbevarende operasjoner slik vi gjorde tidligere – eller har råd til å overvåke egne nærområder langs kysten og til havs.

Norge vil alltid være et lite land, med en liten befolkning, men vi er såkalt strategisk plassert på verdenskartet. Vi har all mulig interesse av at nordområdene forblir en fredelig samarbeidsarena, og at en FN basert verdensorden og FNs normsett regulerer forholdene mellom land – og innenfor landene. Verden er mangfoldig, og hvert land, også Norge blir mer mangfoldig. I ettertid vil man kanskje peke på vår epoke som preget av folkevandring?

UNESCO gjorde for flere år siden en studie som viste at verdens befolkning bruker 6258 ulike språk. Et språk er gjerne en indikator på et menneskelig fellesskap – men verden er organisert i bare ca 200 såkalte nasjonalstater. Alle, både stater og borgere må finne ut av hvordan vi håndterer mangfoldet på hjemmebane. Før ble vi minnet på at Norge er et land i verden, nå er verden forlenget i Norge!

Foreløpig har IKFF 100 års historie. Verden er fortsatt overfylt av våpen, fra altutslettende masseødeleggelsesvåpen til private håndvåpen som ingen har kontroll

med, og som truer den menneskelige sikkerhet i folks hverdager. All våpenhandel, også den private, må kontrolleres, og her er USA ikke forbilledlig.

Vi har sett de siste tiårene at mellomstatlige organer sjelden greier å bli enige om rustningskontroll og nedrustning. Det er frivillige organisasjoner som har fått til de nye konvensjonene om landminer og klasevåpen, og frivillige organisasjoner trengs i fortsettelsen for etterlevelse og oppfølging, for eksempel fjerning av landminer. Men især trengs innsats for å få et endelig forbud mot alle kjernevåpen, såkalte atomvåpen. Det er ca 16.000 av dem.

Også i vårt fredelige, demokratiske Norge må vi årvåkent vokte nettopp fred og demokrati. Hva gjør bevæpning av politiet med vår opplevelse av fred i egen hverdag? Har vi tillit til at demokratiet fungerer når det ikke er Stortinget som bestemmer en så viktig sak? Og når Stortinget, tross et flertall i saken og salen heller ikke samler seg til å vedta at Norge skal arbeide for et internasjonalt og endelig forbud mot atomvåpen? IKFFs og WILPFs stemme og kritiske innsikt er viktig i Norge, og i verden i år som kommer. Alle trenger en bedre organisert verden med Fred og Frihet.

Etterord

Det er godt med en debatt som vitner om vilje til fortsatt innsats for fred og frihet gjennom medlemskapet i IKFF og WILPF. Slik innsats forutsetter at vi, som lever i et demokrati, tar demokratiet i bruk! Det er slik vi styrker både sakene vi arbeider med og selve demokratiet. Dette går ikke av seg selv. Det er grunn til å være bekymret når mer enn 40 % av de stemmeberettigede IKKE brukte stemmeretten i kommunevalget vi nettopp har hatt, og når bare omtrent 5 % av velgerne er aktive i politiske partier og deltar i det arbeidet som gjøres der med utforming av politiske program, skoloring og nominasjon av de som kan bli folkevalgte representanter!

Det er ingen motsetning mellom å delta i frivillige organisasjoner, som IKFF, og å være aktiv i politiske partier. I vår norske «partiflora» vil de fleste kunne finne et politisk parti som er tilstrekkelig forenlig med hva vi står for i IKFF. I vårt demokratiske system må vi få de folkevalgte i tale, om vi skal få innflytelse. Det går lettere om vi kan ha ett ben i partiet og ett i fredsbevegelsen.

Vi har nok av saker vi ønsker å fremme!

Verneplikten som nå i prinsippet er allmenn, men i praksis bare velger ut ganske få av begge kjønn, bør vi foreslå omdefinert som samfunnstjeneste. Da kan de spesielt motiverte og skikkede gjøre sin militærtjeneste, de andre kan få oppgaver innen miljø- og samfunns- sikkerhet. Utfordringene på miljøfeltet ser vi er stadig mer truende: vær og vind blir våtere og villere, i tillegg kommer behov for opprydding, ikke minsts langs

Ingrid Eide, Torunn L. Tryggestad
og K. Margrethe K. Tingstad.

Synnøve Kristiansen
hjalp til med serveringen.

kysten etter vettløs forsøpling til havs. Samfunnet blir også preget av at vi lever i en folkevandringstid, nye borgere skal integreres, det er behov for veiledning, språkkøvelse, sosialt arbeid og vanlig medmenneskelighet. Heldigvis opplever vi i disse dager et stort engasjement for de nyankomne, men det må videreføres i hverdagene, i lokalsamfunn, på arbeidsplasser og skoler. Så kan vi føye til at befolkningen eldes, oppgavene innen eldreomsorgen er mangfoldige, som menneskene selv.

Internasjonal samfunnstjeneste bør kunne regnes inn i et slikt system, men neppe for de yngste. Både tradisjonell utviklingshjelp, slik man prøvde med fredskorpset, og innsatsen fra helsearbeidere under epidemier og naturkatastrofer er aktuelle eksempler. Vi kunne utvide listen av sikkerhetsbegrep med folkehelsesikkerhet. I en globalisert verden har vi erfart hvordan epidemier kan spres, og hvilke tiltak som må iverksettes for å hindre det, både hjemme og ute. På dette området er heldigvis både stater og internasjonale organisasjoner, multilaterale og ikke-statlige, aktive og effektive. Men det finnes ingen

liknende vilje til å begrense krig og konflikt. Er det noe å lære her? Er det noe vi kan etterspørre?

Vi må ha årvåkenhet overfor ethvert brudd med det vi kan kalle Norges ikke- volds-tradisjon. Bevæpningen av politiet er et slikt brudd, og det kom uten behandling i Stortinget, og uten klar begrunnelse. Nyordningen bør evalueres, og Stortinget må ta stilling i en så viktig sak. Skal vi engasjere oss her?

Det er klare tegn på at vi står overfor en stor debatt om det norske forsvaret, i media og politiske organer. Forsvarssjefens utredning varsler store omstillinger som neppe er i samsvar med folks forventninger, eller lokale interesser. Kostnadene til et mer høyteknologisk forsvar blir enorme, 40 mrd årlig er bare en begynnelse, 180 mrd mer er kravet for år som kommer. De nye kampflyene blir en stor post som burde kunne reduseres ved å redusere antallet. Spørsmålene om hvor og hvordan de tenkes brukt må stilles igjen og igjen. Mange vil ha i minnet anskaffelsen av de dyre fregattene, som for det meste ligger i havn.

Slike spørsmål har sammen-

heng med et krav om at vi må evaluere, altså lære av de militære investeringene, og især operasjonene, eller i ærligere språk: krigene, vi har vært med på de siste årene: Afghanistan og Libya. Hva ble resultatet, lokalt, og for Norge?

Viktigst, både for fred og frihet i vårt område, er hvordan Norge forvalter vårt nabolik med Russland. Vi har felles grense, og felles utfordringer i Nordområdene. Over årene, og basert på tradisjon både fra samhandel og verdenskrig, har vi utviklet et nært og nyttig samarbeid og bredt samkvem over grensen. Dette er det i Norges interesse å videreføre, stormaktsinteresser bør ikke påføre oss begrensninger og konflikter vi ikke kan kontrollere. Snarere burde vi påberope oss «modellmakt» basert på utviklingen av naboliket her.

Endelig er det FN. For Norge og andre mindre stater er FN livsviktig. Verden for øvrig – og stormaktene må overbevises om det samme. Med alle midler må vi styrke organisasjonen. FNs mål og virkemåte samsvarer med hva vi står for, strever med og tilstreber.

September 2015

CAN YOU IMAGINE PEACE?

av

Magdalena Szwiec

When talking about peace one has to take into consideration its broad definition, has to ask

a question how far we could get in our fight for peace and how to fight without actually fighting. Is it even possible to imagine state of peace? Is it the highest value or just another utopian idea? Could you as a reader, like me, spend a few minutes in believing that peace is achievable? I am not trying to ask you to imagine it, because I myself have some problems with it. Nevertheless believing is something completely different.

It was the sixth day of the Second Battle of Ypres, one of the First World War's most futile and costly engagements, which would end in stalemate, leaving 122,000 dead and wounded men. On that day, 28 April 1915, a mere 104 miles to the north of the battlefield, at The Hague in neutral Netherlands, 1,136 peace-seeking women from twelve countries, including nations on both sides in the conflict, sat down together to discuss how to stop the carnage. They did not argue about the relative responsibility of

the parties to the conflict – indeed they believed that everyone, no matter where they lived, must shoulder some of the blame. Their aim was rather to find a mechanism of mediation that could end the conflict there and then.

WILPF Manifesto 2015

These 1,136 women believed that peace is achievable. Moreover, they initiated a process of building a known worldwide organization. Today Women's International League for Peace and Freedom has sections in 30 countries. It is in its local branches and National Sections that women come together, inspire each other and co-operate in action to end war and eradicate the roots of war, place by place.

The activities of WILPF are at this moment organized under three broad themes: Challenge Militarism; Invest in Peace; and Strengthen Multilateralism. Within these themes, WILPF works with disarmament and demilitarization, responding to conflict between and within states, achieving democracy, preventing environmental destruction and

transformation of gender relations.

These ideas and actions are an amazing piece of work done every day not only by WILPF members but also numerous women and men around the world. Furthermore, here is the point when the believing part is crucial. John F. Kennedy once said "Peace is a daily, a weekly, a monthly process, gradually changing opinions, slowly eroding old barriers, quietly building new structures." You my dear reader are that essential element because you and your community is a practical version of imaginary peace process. You with your grassroots movements; hosting meetings and parties, gathering signatures for petitions, using social media organize virtual communities and campaigns and many other initiatives, can make a significant positive difference.

Dear reader to conclude, take WILPF's Manifesto 2015 as an inspirations and motivation. Believe in that slow process of building better future, as much as those 1,136 women in The Hague 100 years ago.

January 2016

Kommentarer til Ingrid Eides hovedinnlegg omkring « Feministisk utenrikspolitikk »

IKFFs 100-årsjubileum

Oslo, 25. september 2015

av Torunn Lise Tryggestad (PRIO)

Aller først vil eg få takke for invitasjonen og ikkje minst gratulere IKFF med 100-årsjubileumet. Det er inga lita bragd å overleve som organisasjon i så mange år.

Eg er ikkje sjølv medlem i IKFF, men har hatt mykje med organisasjonen å gjere både nasjonalt og internasjonalt i mitt eige arbeid fra midten av 1990-tallet og fram til i dag.

Som det blei sagt innledningsvis arbeider eg spesielt med tematikken 'kvinner, fred og sikkerhet' innenfor rammene av FN. Og i den sammenheng har eg fått erfare kva for sentral rolle IKFF – og særleg WILPF – har spilt i først å sette tematikken på dagsorden, dernest å drive aktiv lobbyvirksomheit for at Sikkerhetsrådsresolusjon 1325 (og dei etter kvart 6 tilhørande resolusjonane) skal bli implementert.

WILPF er del av stort transnasjonalt nettverk av kvinne-, freds- og menneskerettighetsorganisasjonar med eit felles mål – bidra til ei meir fredelig verden der også kvinner innsats for fred og utvikling skal anerkjennes. Organisasjonane i dette nettverket har nok ikkje alltid vore enige om korleis dette skal oppnås og kva for strategiar som skal velgast.

Dei siste åra har eg registrert ein økande tendens til konflikt omkring korleis FN-resolusjon 1325 skal forstås og promotast. Dette gjelder ikkje minst i kva grad ein skal applaudere at militære organisasjonar som det norske Forsvaret eller alliansar som NATO trykker Resolusjon 1325 og kvinner, fred og sikkerhet til sitt bryst. Eg veit at dette også er eit spørsmål

som vekker debatt i IKFF sine rekker her i Norge. Og reknar med at dette er noko vi trolig vil komme tilbake til i diskusjonen etterpå.

Men aller først så tenkte eg at vi kunne reflektere litt over begrepet 'feministisk utenrikspolitikk'. Det er jo det som står sentralt i tittelen på dette jubileumsarrangementet. Kva skal eller kan vi egentlig legge i dette begrepet?

Den som virkelig satte begrepet på dagsorden – og som det frå no av trolig vil bli uløselig knytta til – er den svenske utenriksministeren Margot Wallström. Då ho kom ut frå Slottet etter regjeringsdannelsen i oktober i fjor blei ho spurt av ein journalist kva slags utenrikspolitikk ho akta å føre. Svaret kom kontant – den skal være feministisk! Svenske kvinner jubla, enkelt menn løfta på øyenbryna og slo vitser. Men ingen visste vel egentlig heilt kva ho meinte med det.

I april i år var Wallström i Riksdagen for å presenterte den nye regjeringa sin Utenriksdeklarasjon. Om vi les denne får vi ein litt klarare ide om kva Wallström og den svenske regjeringa legg i begrepet «feministisk utenrikspolitikk». Og eg siterer (oversatt til norsk av meg):

«Nå formes en feministisk utenrikspolitikk, som har som formål å motvirke diskriminering av kvinner, forbedre kvinners stilling samt bidra til fred og utvikling. Kvinners deltakelse i beslutningsprosesser skal styrkes i såvel land i konflikt som der gjenoppbygging pågår. På denne måten blir også våre samfunns

holdbarhet styrket.»

Så lister ho opp nokre tiltak som skal iverksettes for å få dette til, som f.eks:

- økt samarbeid med sivilsamfunnet
- økt samarbeid med partnere i EU og FN

- arbeide for at EU skal utpeke en representant med ansvar for likestilling og gjennomføring av Resolusjon 1325
- fortsatt innsats for å forebygge straffefrihet for kjønnsbasert vold

Videre sa Wallström:

«En feministisk utenrikspolitikk skal gjennomsyre hele utenriksforvaltningens arbeide og har som mål å styrke kvinners rettigheter, øke kvinners tilgang til ressurser og øke kvinners representasjon.»

Deklarasjonen avsluttes på følgende måte:

«Det er regjeringens bestemte vilje at Sverige, i en urolig tid, skal ta globalt ansvar gjennom å være en sterk røst i verden. For frihet, fred og menneskerettigheter. For demokrati, likestilling og solidaritet»

Klar tale fra Wallström. Ein feministisk utenrikspolitikk handlar altså fortsatt om å endre forholda i og mellom land. Og ikkje minst også mellom kvinner og menn. Denne samme motivasjon og inspirasjon som låg til grunn for etableringa av IKFF, som Ingrid Eide påpeika. Det har altså gått 100 år – og det er fortsatt ein kamp som må kjempast.

For det skulle fort vise seg for

Margot Wallström at det er lettare sagt enn gjort å gjennomføre en feministisk utenrikspolitikk – særlig når det setter realpolitiske prioriteringar på spill. Ikkje lenge etter at ho tiltrådte som utenriksminister eksploderte det som i svenske medier har blitt kalla 'Saudi Arabia-saken'.

- Wallström hadde blitt invitert som æresgjest til eit møte i Den arabiske liga (pga anerkjennelsen av Palestina).
- Saudi Arabia fekk forhindra at ho heldt innlegg.
- Samtidig diskusjon i Sverige om våpenhandelsavtale med Saudi Arabia skulle forlenges. Wallström negativ.
- Kritisk til SA menneske-rettighetsbrudd. Middelalders tilnærming til kvinners rettigheter og måten dei behandlar folk som bloggeren Raef Badawi.

Det triste er at få – om nokon – sto opp og støtta Wallström. Til tross for at det ho forsøkte å få til var gjennomføring i praksis av ein politikk basert på det som blir hevda å vere kjerneverdier i dei nordiske landa. Ikkje minst er det langt på veg same politikk som blir skissert i den norske regjeringa sin handlingsplan for implementering av Kvinner, fred og sikkerhet. Men Wallström blei møtt med stillheit. I enkelte miljø også med latterliggjerung. Feministisk utenrikspolitikk var naivt og skada svenske interesser. Wallström måtte delvis kripe til korset, men held fortsatt fast på at utenrikspolitikken skal vere feministisk.

Er Margot Wallström eit eksempel på at med kvinner i topp-posisjonar så

vil det blir ført ein annertledes politikk? Er det slik at biologisk fundererte kjønnsforskjeller gjer at kvinner og menn tilnærmar seg spørsmål om krig og fred forskjellig?

Ingrid har rett i at det biologiske så langt har blitt avvist i forskninga – i alle fall innanfor freds- og konfliktforskninga. Og eg er også blant dei som hevdar at det 'sosiale kjønnet' er viktigare enn 'det biologiske'. Altså – kva kjønnsroller du blir født og sosialisert inn i, og det enkelte individs plassering i maktstrukturar. PERSONLIG BERETNING?

Dette er også spørsmål som står sentralt i debatten omkring verneplikten – eller det som no har blitt kjønnsnøytral verneplikt. Eg blir ofte spurt om kva eg meiner om dette og kvar eg står. Eg må ærlig innrømme at eg sliter litt med å svare. Det vil seie – eg meiner egentlig at vi burde gått bort frå verneplikten som sådan og satsa på eit profesjonalisert forsvar. Slik blir det eit frivillig valg om du vil gå den veien eller ikkje. Men så lenge vi har eit Forsvar basert på eit vernepliktssystem – er det riktig at verneplikten berre skal gjelde menn? Når det ellers er innført likestilling på alle andre områder i vårt samfunn? Den yngre generasjon synes ikkje å støtte opp om ein slik tankegang. Der er oppslutninga om den kjønnsnøytrale verneplikten som system høg, sjølv om den enkelte kanskje ikkje sjølv er særlig motivert for å gjennomføre den. Og det er også det som skjer – kulla av ungdommar er altfor store ift dei behov Forsvaret har. Så det er berre ein liten andel unge som

faktisk gjennomfører verneplikten. Det er rimelig enkelt å slippe unna. Militariseringa av heile ungdomskull som Ingrid referer til skjer først og fremst på papiret – ikkje i praksis.

Men tilbake til norsk utenrikspolitikk? Ser vi konturane av ein feministisk utenrikspolitikk? Har arbeidet med Resolusjon 1325 – som Norge har vore ein forkjempar for i mange år – satt spor?

- ser heilt klart ei endring i måten kvinner, fred og sikkerhet blir behandla på
- trenger ikkje lenger argumenter for kvifor – nå går diskusjonen meir på korleis
- har hatt eit klart fokus på å øke kvinners deltakelse – telle hoder – både i UD og i FD.
- Har arbeida aktivt innanfor FN og NATO (SRSG osv)
- Fortsatt ein lang veg å gå når det gjeld å integrere KFS i utenrikspolitikken forøvrig.
- Vi vil neppe høyre noverande politisk ledelse seie at norsk utenrikspolitikk er feministisk

Men ein ting er sikkert, Norge kunne aldri profilert seg internasjonalt slik vi i mange år har gjort som fredsnasjon og 'champion' for kvinner, fred og sikkerhet om det ikkje var for det tette samarbeidet med sivilt samfunn. Både her heime og ute i verda. Dette samarbeidet inkluderer også IKFF og WILPF. Som Ingrid sa avslutningsvis i sitt innlegg – IKFF si stemme har vore viktig, og vil fortsatt vere viktig i åra som kjem. Så igjen – gratulerer med jubileumet. Og lykke til vidare i dei neste 100 åra.

Temahefte: «Hva er en feministisk utenriks- og sikkerhetspolitikk?» (WILPF Norge 2016) inspirert av 100 års fredsarbeid er utarbeidet av Grete Belinda Barton Solberg, Trine Eklund og Elisabeth Kristiansen, med god hjelp fra tidligere redaksjonsmedlemmer.

Heftet er tenkt som utgangspunkt for diskusjon med politiske partier om utarbeidelsen av politikk og politiske programmer frem mot stortingsvalget i 2017.

Bakgrunn

WILPF Norge sier tiden er inne for å tenke nytt rundt utenriks- og sikkerhetspolitikken vår. Verdens samlede produksjon av våpen og forbruk av militært utstyr er på et nivå hvor det er tydelig for oss at mer våpenbasert forsvar ikke gjør oss tryggere, snarere tvert imot utrygge. WILPF Norge har som mål: globalt samhold og respekt for menneskerettigheter, økonomisk trygghet og muligheter til aktiv demokratisk deltakelse samt et fravær av strukturell undertrykking.

Ved å øke et feministisk verdivalg gjennom kvinners delaktighet og entreprenørskap ser vi muligheten til å bygge en verden som ikke løser sine konflikter ved trusler og bruk av vold.

En feministisk forsvarspolitikkk vil kvitte seg med den tradisjonelle sikkerhetspolitikken basert på maskuline, militære prinsipper og i stedet fokusere på «bærekraftig fred» gjennom nedrustning, ikkevoldelig konfliktløsning, bygging av fredskultur som motvekt til den militære forsvarskulturen samt fredsundervisning for barn og folk i alle land. Det er et paradoks at militærsektoren som skal ivareta menneskelig sikkerhet, i stedet ødelegger livsgrunnlaget for kommende generasjoner.

Fire viktige elementer i utenrikspolitikken:

1. Vi vil lansere en utenriks- og sikkerhetspolitikk som **prioriterer kvinners behov, rettigheter – og deltagelse.**
2. Vi prioriterer en **kjønnsrettferdig og bærekraftig** fred foran våpen, vold og ødeleggelser, og å knytte miljø- og likestillingspolitikk tettere sammen.
3. **Vi vil stigmatisere militarismen** og belyse politikken som fører til militarisering og vise til filosofien i det patriarkalske system som har en uønsket virkning på menn og gutter så vel som kvinner og jenter.

Diskusjonen det her vises til handler om militarismen i konkurransesamfunnet hvor makten ligger hos den som er sterkest, raskest, størst og så videre. Konkurransesamfunnet har rike menn på toppen av maktpyramiden. Militarismen i konkurransesamfunnet kan spore sine røtter tilbake i historien, med soldatliv og voldsmaktutøving som ærefulle oppdrag. Omlegging til en fredskultur vil bety fokusering på menneskers behov og livssyklus hvor alle har viktige oppgaver i felleskap, hvor rettigheter og ressursbruk inkluderer alle.

4. Vi vil mobilisere til handling og legge press på FNs 194 medlemsland til å ha målbare forpliktelser opp mot den vedtatte **FN-agendaen om «kvinner, fred og sikkerhet».**

Hovedpunkter i sikkerhetspolitikken:

Norge skal:

- føre en utenrikspolitikk basert på **ikkevoldelige strategier** og konfliktløsningsmetoder. Aktivt bygge ned fiendebilder av andre land og folk.
- opprette et **Fredsdepartement**. Stortinget bør ha en **Utenriks- og fredskomite** og en **Miljø- og sikkerhetskomite**.

Er Norge et fredsland? Burde vi ha et Fredsdepartement? Å arbeide med fredsspørsmål krever langsiktig planlegging og budsjettering. Forsvaret har langtidsplaner som griper inn i statsbudsjettet i flere tiår fremover, et Fredsdepartement må kunne ha samme arbeidsforhold. Stortinget burde være organisert slik at de som arbeider med utenrikssaker har Fredsdepartementet som sitt arbeidsfelt og departement. Sikkerhetsspørsmål kan kategoriseres under Miljødepartementet slik at det gjenspeiler hvordan myndighetenes arbeid faktisk er organisert. Klima- og miljødepartementet har per i dag både naturforvaltning, forurensing og Polarområdene blant sine arbeidsoppgaver. Naturforvaltning og sikkerhetsspørsmål vil i et Norge uten olje bli knyttet sterk sammen.

- ha **50 % menn/kvinner** i representative roller i norske delegasjoner til utlandet.
- kreve at **fredsforhandlinger skal ha kvinner og sivile** organisasjoner på begge sider av forhandlingsbordet.
- **slutte å bruke norske utestasjoner og ambassadører** til å fremme norsk våpenproduksjon og norske våpenprodusenters interesser.
- **stoppe støtte til norsk deltagelse** i internasjonal våpenindustri og industristøtte til utvikling av våpen- og militærutstyr. Legge om militærindustrien til arbeidsplasser for bærekraftige, fredelige formål.
- inkludere klima/miljøforurensinger fra nasjonale- og internasjonale militære operasjoner i det **offentlige miljøregnskapet**.
- gjenoppta «**det humanistiske initiativ**» i A-våpenforhandlingene og igjen bli ledende i FN for «**en verden fri for atomvåpen**».
- legge om Forsvaret til å ha **sivile oppgaver i fredstid**. Det legges opp til å ha skandinavisk samarbeid om felles militær sikkerhetspolitikk.

Et Sivilforsvar hvor beredskap og mobilisering står sterkt. Dette Sivilforsvaret kunne trenes til å gjøre mange av de oppgavene Heimevernet har hatt. Jon A. Lea tidligere direktør for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) sa på sårbarhetskonferansen 2015 at 4 av 5 scenarier de øver på er miljø og naturrelaterte. Dette vil innebære en reversering av det det blir lagt opp til i NOU 2013:5, og en større sivilberedskap og ikkevoldstenking m.h.t. krisehåndtering. Med tanke på et territorielt samarbeid i Skandinavia er dette blitt utredet mange ganger. I et feministisk perspektiv gir et skandinavisk samarbeid mulighet til å trekke seg ut av NATO og holde seg selv med et forsvar av grensesuverenitet.

- **ikke delta militært i eskalerende konflikter**, men skape grobunn for forhandlinger med kunnskap og fokus på ikkevoldsstrategier og metoder.

Sør-Kina-havet, Kashmir og Senkakuøyene er eksempler på potensielle konflikter hvor Norge kan være med å demilitarisere, unnlate å eksportere våpen og jobbe for konfliktløsninger uten trusler om, eller bruk av vold. Vi kan ikke gjøre om beslutningen om å bombe Libya eller å sende soldater til Afghanistan, men vi kan unngå å gjøre de samme feilene i fremtiden.

Hovedpunkter i sikkerhetspolitikken (forts.)

Norge skal:

- støtte FNs fredsbevarende styrker og **prioritere avvæpning** av stridende.

Budsjettet til FNs fredsbevarende styrker utgjør 50 % av FNs samlede pengebruk. Fredsoperasjoner er «Big Business» og dette motarbeider FNs opprinnelige mandat om å skape en fredeligere verden. At FN har gått i leddtog med NATO, er en mørk vending da mange land opplever alliansen som en imperialistisk maktutøver. Med erfaringer fra NATOs «arbeid» i Libya, Afghanistan og Balkan er det trygt å si, at FN trenger å definere fredsarbeid uten bruk av bomber.

- markere tydelig avstand fra land hvor folkeretten og menneskerettigheter ikke respekteres.

Margot Wallström har tydelig markert hvordan man ikke skal behandle kvinner. Og ingen kulturrelativisme eller diplomatisk høflighet skal beskytte regimer som systematisk undertrykker egen befolkning.

- gi betydelig støtte til **freds- og kvinneorganisasjoner i Palestina og Israel**. Ha en tydelig holdning til at Israel må ivareta sitt mandat til å **utvikle Palestina til beste for palestinerne**.

WILPF har siden 1989 påpekt at det finnes en fredelig løsning, men da må internasjonale avtaler respekteres. Israel bryter folkeretten i sin behandling av Palestinerne, men det finnes internasjonale rettslige verktøy som kan løse konflikten.

- gi opplæring i **fredelig konfliktløsning, likestilling og likeverd** til såvel fastboende som flyktninger, asylsøkere og diasporagrupper.

Kvinner, fred og sikkerhet - Forum Norge 1325:

- **Oppmuntre og støtte** deltakelse av kvinner, feminister, og grasrotaktivister der det sivile samfunn møtes. Kontinuerlig trykke på for å øke politisk handlingsrom for kvinners deltagelse.
- **Tilrettelegge for regionale samlinger** av aktivister og sikre at kompetente nettverk arbeider for å gjennomføre nasjonale handlingsplaner.
- **Lage gode retningslinjer og hjelpemidler** for å øke bevisstheten om kvinners rettigheter innenfor rammen av fattigdomsbekjempelse og finansiering for bærekraftig utvikling.
- **Synliggjøre militarismens** patriarkalske strukturer, volds kultur og legitimering av seksualisert vold.
- **Fremme synligheten og øke legitimiteten** innen regionale utfordringer og prioriteringer i internasjonale beslutningsprosesser.
- **Øke bevisstheten** om praktiske gjøremål på lokalt, nasjonalt og regionalt nivå som forbedrer likestilling og kvinners rettigheter som: budsjettering, gjennomføring av internasjonale menneskerettighetskonvensjoner og overvåkings mekanismer som har blitt integrert i regjeringers beslutningsprosesser.

Alle disse poengene er også med i en ny veiledning om «*Utenriktjenestens arbeid med kvinner, fred og sikkerhet*» som UD ga ut 19. januar. Her kan vi tydelig se at frivillige organisasjoner er med på å utforme konkret politikk på et viktig området.

Vervekampanje: Å skape fred krever fredsarbeid.

WILPF Norge trenger flere medlemmer.

Vi trenger folk som kan arbeide for å synliggjøre galskapen ved regjeringens store satsing på våpen-utvikling og eksport, som erstatning for vår oljeindustri. Det å bygge grønne fredelige arbeidsplasser og satse på nedrusting er fortsatt ansett som en utopi.

I det vi går inn i vårt 101 år som kvinnefredsorganisasjon ser vi at det vi satte oss fore for 100 år siden er på papiret og i internasjonale traktater allerede oppfylt. **Det som gjenstår er gjennomføringen.**

FN har de siste 70 år produsert utallige hyllemeter med dokumenter. Vi må fortsette arbeidet med å synliggjøre sammenhengen mellom hvilke planer som legges og hvilken fremtid vi skaper. **Å skape fred krever fredsarbeid!**

WILPF Norge trenger flere medlemmer som arbeider for fred og som er villig til å være med å finansiere det arbeidet vi gjør.

Vi ønsker at alle våre medlemmer er med på en dugnad og verver 3 av sine venner og kjente til å bli medlem. Alle som sender inn 3 navn som blir medlem vil få en liten gave fra WILPF Norge i posten.

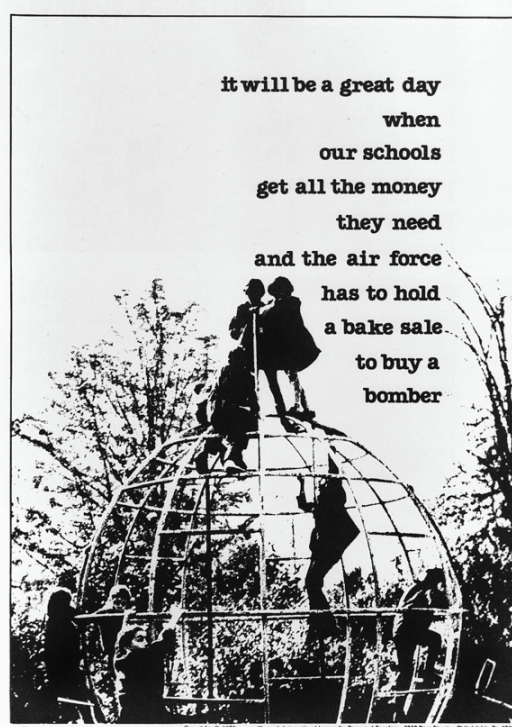
Kontingentbeløp er valgfritt 200,- 300,- eller 500,-

Send oss navnene på de som har latt seg verve til epost:

ikff@ikff.no

Kontonummer for innbetaling av kontingent for hele landet i 2016 er:

Konto.nr. 0531 50 27057

Om du ikke har tilgang på epost kan du fylle ut denne listen og sende den i posten til:

**WILPF Norge / IKFF
Storgate 11
0155 Oslo**

Nye medlemmer vervet av:

Navn:

Adresse:

Postnummer: Sted:

Epost:

Dato: Signatur:

Navn:

Adresse:

Postnummer: Sted:

Epost:

Dato: Signatur:

Navn:

Adresse:

Postnummer: Sted:

Epost:

Dato: Signatur:

Svar til Øystein Heggdal i Klassekampen 24. november

«Øystein Heggdal sitt positive syn på rein atomkraft som svar på klimaproblema og hans bruk av Frankrike som eit godt eksempel på dette, kan ikkje stå uimotsagt.»

Eva Fidjestøl Klassekampen 28. desember 2015

Den franske atomsuksessen?

av
Eva Fidjestøl

For om lag ti år sia var det vanlig å snakke om renessanse for atomindustrien, og Frankrike blei sett på som førgangsland inn i atomalderen. Den franske atomindustrien blei sett på som den mest vellukka i verda med bruk av plutoniumbrensel (MOX), stor utnytting av energien i uran og planlegging av nye reaktorar som skulle løyse problema med atomavfallet. Slik ser ein ikkje på dette i dag, heller ikkje franskmennene sjølve. Difor kan ikkje debatt-artikkelen av Øystein Heggdal som Klassekampen hadde gitt stor plass til tysdag 24. november stå uimotsagt.

I 1974 lanserte Frankrike verdas største sivile atomprogram som reaksjon på oljekrisa. Slagordet var at elektrisitetsproduksjonen skulle vere uavhengig. Seinare har det blitt lagt stor vekt på at straumen også er fri for klimagassutslepp. Begge deler er feil. Frankrike er heilt avhengig av import av drivstoffet uran, mellom anna frå Nigeria og Kazakhstan. Sjølv om ikkje reaktoren sender ut CO₂, så gjer mange av dei andre anlegga i brennstoff-syklusen og alle transportane over heile jorda det. Mellom 1977 og 1999 tok Frankrike i bruk 58 atomreaktorar, dei fire første produserte både plutonium til atomvåpen og straum. Den siste av desse vart stengd i 1994, men den sivile produksjonen av plutonium held fram. Frankrike stansa sitt formeiringsreaktor-program i 1998 då den einaste kommersielle reaktor som brukte plutonium til

drivstoff blei permanent slått av. Superphenix i Creys-Malville var ei finansiell katastrofe som produserte straum til 1,35 euro/kWh i dei 12 åra han offisielt var i drift. Etter mange år med nedkjøling ventar dyr og vanskeleg nedbygging. MOX-brennstoffet, som inneheld ei blanding av plutonium og uran-oxid, går det og dårleg med. Derfor hopar lager av sivil plutonium seg opp. I La Hague ligg det no omtrent 100 tonn på lager.

Likevel har det aldri vore ei avstemming i det franske parlamentet om å starte eit atomprogram for å produsere elektrisitet. Ein stor energidebatt, lova av Francois Mitterand før valet av han i 1981, blei aldri noko av. Store viktige avgjerder som det å bygge den første Generasjon III-reaktor i Flamanville i 2007 var avgjort før debatten i Parlamentet om dette tok plass. Denne reaktoren skulle koste 3,3 milliardar euro og byggetida var planlagt til seks år. No har det gått 11 år og byggekostnadane har stige til 10,5 milliardar og det er usikkert om reaktoren nokon gong blir teken i bruk.

Alt som har med atompolitikk i Frankrike å gjere har vore heilt kontrollert av ein elite av teknokratar innan Corps des Mines i samarbeid med energiministrane. Men ministrane har kome og gått medan medlemmene i Corps des Mines har vore dei same. Dei siste 40 år har alle store avgjerder med omsyn til utvikling av det franske atomprogrammet blitt avgjorde av ei

avgrensa gruppe med personar som har hatt posisjonar i regjeringar, i toppadministrasjonane til Électricité de France (EdF), Commissariat à l'Energie Atomique (CEA) og andre selskap som deltok i programmet. Endring av ministrar betydde lite sidan desse personane sat i dei same posisjonane i tiår.

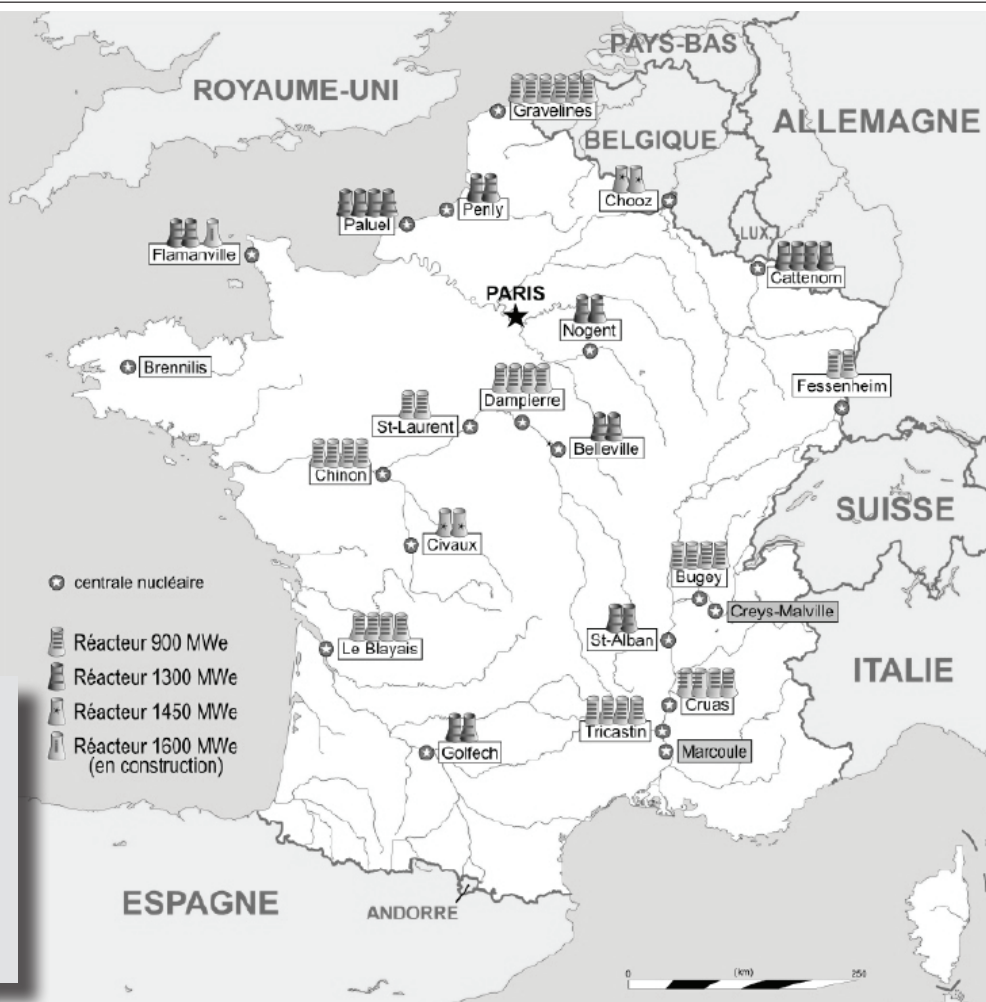
Det franske sivile atomprogrammet har profittert stort på det militære programmet og omvendt. Gjenvinningsanlegget i La Hague vart starta opp for å produsere sivil plutonium sidan dei anlegga EdF eigde produserte plutonium for det militære, står det i eit dokument frå 1964. Det første anlegget i La Hague vart finansiert med like mykje frå det sivile som det militære budsjettet til CEA.

Brukt atombrensel frå Australia, Belgia, Frankrike, Tyskland, Italia, Japan, Nederland, Spania og Sveits har blitt gjenvunne i La Hague. Frankrike og UK er dei einaste land i EU som driv med gjenvinning, eller separering av plutonium frå brukt atombrensel. La Hague har lisens for 1700 tonn av brukt brensel pr. år, men kontraktane med alle utland har teke slutt etter som det eine land etter det andre sluttar med atomenergi, og dei har berre ein kunde igjen, EdF. Kan Noreg bli ein av deira siste utanlandske kundar? Fagfolk frå atomindustrien har gitt norske politikarar råd om å sende det brukte norske atombrenselet på omkring 16 tonn til gjenvinning, spesielt gjeld dette den delen på 11,3 tonn som blir rekna for å vere ustabil. Men då Sverige

Frankrike er verdens nest største produsent av kjernekraft og har verdens høyeste kjernekraftandel i sin elektrisitetsforsyning. Landet har 58 kjernereaktorer i drift med en samlet kapasitet på mer enn 63 GW. Alle eies og driftes av Electricité de France, (EdF).

I 2011 var kjernekraftproduksjonen 442 TWh som utgjorde 79 prosent av landets totale produksjon av elektrisk energi. Landet er EUs største energieksportør og i 2012 var eksporten 45 TWh.

«Den 17. august i år (2015) vedtok Frankrike ei ny energilov der dei planlegg ein reduksjon av atomstraum frå 75 prosent til 50 prosent innan 2025 og ein auke av fornybar energi til elektrisitet til 40 prosent innan 2030.»

sende det brukte brenselet frå sin forskingsreaktor til Sellafield for nokre år sidan, protesterte Noreg.

Anlegga i La Hague slepp ut 100 millionar liter med flytande radioaktivt avfall i den Engelske kanalen kvart år. Saman med liknande avfall frå Sellafield forureinar dette havet heilt opp til Barentshavet. Lager av ståltankar med radioaktiv væske må kjølast konstant mens ein ventar på at dette skal handsamast vidare for lagring. Dersom kjølinga fell ut ved straumbrot nokre dagar, kan det føre til katastrofale utslepp. Slike nesten-ulukker skjedde nokre timar i 1980 og i liknande tankar i Sellafield både i 2009 og i 2011. Alt brukt atombrensel både det som kjem rett frå reaktoren og det som har vore gjenvunne må lagras i djupgeologiske deponi utan å komme i kontakt med luft og vatten i ein million år. Slike deponi er enno ikkje bygde bortsett frå i Finland, der eit slikt anlegg 500 meter under botnen av Østersjøen, skal vere ferdig om nokre år. Planen

er at avfallet skal ligge trygt der i 200.000 år.

Gjennomsnittsalderen på dei franske reaktorane nærmar seg 30 år. Å forlengje levetida utover 40 år er rekna å koste frå ein til fire milliardar euro for kvar reaktor. Dekommisjonering av gamle reaktorar krev og mykje kompetanse og store ressursar over lang tid. Atomindustrien i Frankrike har i dag eit stort problem med å oppretthalde erfaring og kompetanse. EdF, det største atomkraft-selskap i verda står overfor stor mangel på fagfolk når halvparten av staben går av med pensjon innan 2017. AREVA, den største atomkraftbyggjar i verda går dårleg økonomisk, mykje på grunn av problema med Generasjon-III reaktorane, som forutan i Frankrike, også blir bygde i Finland og Kina.

I dag er både media og politiske miljø i ferd med å endre syn på atomindustrien. Det syner seg at atomreaktorane ikkje berre har problem med tryggleik og det brukte

brenselet, men at dei heller ikkje kan konkurrere økonomisk med alternative energikjelder.

Etter fire tiår med kontinuerleg støtte til atomkraft foreslo regjeringa under president Francois Holland i 2014, eit radikalt skifte i den franske energipolitikken. Den 17. august i år vedtok Frankrike ei ny energilov der dei planlegg ein reduksjon av atomstraum frå 75 prosent til 50 prosent innan 2025 og ein auke av fornybar energi til elektrisitet til 40 prosent innan 2030. Mycle Schneider, kjend internasjonal rådgjevar i energispørsmål, meiner at dette er ein større radikal endring i energipolitikken enn Tyskland si Energiewende.

Oppbygging av eit bærekraftig energisystem parallelt med nedbygging av atomindustrien kjem til å bli ei stor utfordring for alle land som har satsa på atomenergi. Tyskland har teke til med dette og no kjem Frankrike etter.

Desember 2015

Under andre verdenskrig samlet nordmenn i USA inn penger for å hjelpe det okuperte Norge. Pins og plakater ble brukt for å spre informasjon.

Norwegian Relief, Inc. 1943.

Flyktninger eller kampfly?

av

Ingegerd Austbøs

WILPF Sandnes

Rikspolitikerne strever med å komme fram til et flyktningforlik, altså hvordan man skal finansiere mottaket av alle flyktningene som kommer hit.

Regjeringen har lagt fram et forslag på 9,5 milliarder, mindre enn 1 % av statsbudsjettet. Forslaget innebærer at nesten halvparten skal tas fra bistandsbudsjettet, noe som betyr dramatiske kutt i mange langsiktige prosjekter.

Derfor samlet de fleste bistandsorganisasjonene seg til protest ved Stortinget onsdag 4. november. Bl.a. peker de på at det vil ramme støtte til grasrot organisasjoner i mange land, organisasjoner som jobber med kvinners stilling, menneskerettigheter

og styrking av sivilsamfunnet. Dette er jo saker regjeringen sier den støtter. Dessuten betyr det en rasering av informasjonsarbeidet organisasjonene driver overfor det norske folk. Denne informasjonen er viktig, for den gir en grundigere og mer allsidig kunnskap om ulike land enn det vanlige nyhetsmedia gir.

Det er kortsiktig å kutte i langsiktig bistand for å løse et akutt problem, for langsiktig bistand kan på sikt forebygge krig og konflikter. Som fredsorganisasjon fraråder vi dette på det sterkeste. Regjeringen er nok redd for protester dersom de skulle kutte i velferdsbudsjettet vårt. Det er lettere å kutte i støtte til de som bor langt borte. I begge tilfeller vil det være, som så ofte, å sette svake

grupper opp mot hverandre. Finnes det ingen andre muligheter? Hva om vi gjorde som Canada og visstnok Australia, omgjorde avtalen om kjøp av F-35 kampfly? Norge har bestilt over femti av disse dyre og omstridte flyene. Pr i dag er prisen beregnet til godt og vel 250 milliarder kroner.

Noen fly fra eller til betyr vel ikke så mye for forsvaret, men det kan bety en del for flyktningene. Det er meningsløst å bruke så mange ressurser på fly som vel ikke kan brukes til annet enn å skape slike forferdelige forhold som krigsflyktningene nå rømmer fra.

Sandnesposten 17. november 2015

Bård Wormdal

«*Spionbasen – Den ukjente historien om CIA og NSA i Norge*».

Pax Forlag 2015

ISBN 978-82-530-38223

Bård Wormdal er NRK-journalist og bosatt i Vadsø, Nordøst i Finnmark.

Han har tidligere skrevet

«*Satellittkrigen. Norges militarisering av polarområdene*».

Tittelen på boka «**Spionbasen, den ukjente historien om CIA¹ og NSA²**

i Norge», kan oppfattes som en bok med tungt og alvorlig innhold, eller som en thriller fra virkeligheten. Begge deler er dessverre riktig, men ikke bare det.

Forfatteren gjør en bragd ved å fortelle det alvorlige forståelig og nært. Han bringer oss inn i hverdagen på mennesker, landskapet og naturen, hvor ankomst og avgang av Hurtigruta gir folk i Vardø det sosiale samlingspunktet på kaia, både i storm og i stille.

Med boka forteller forfatteren den grimme sannheten om hemmelighold, halve sannheter og hel løgn. Vardø ble tidlig sentrum i internasjonal storpolitikk. Med sin beliggenhet nært til Russland ble Vadsø allerede i 1946 plukket ut som interessant for avlytting av sovjetisk militærsamband og telefonnett og for å oppdage eventuelle forsøk av testing med raketter. USA var redd Sovjet holdt på å utvikle raketter som kunne treffe deres land. Det hele ble forklart som ionosoniske målinger. En ren bløff.

I 1951 ble det reist et toetasjes stasjonsbygg i regi av Forsvarets Etterretningstjeneste som fikk dek-

1 Central Intelligence Agency

2 National Security Agency

ningsnavnet Forsvarets Forskningsstasjon. Det heter det fortsatt.

Også det norske spionskipet Marjata heter offisielt forskningsskip. Når etterretningstjenesten kjøper et nytt spionskip heter det i Statsbudsjettet at Forsvarsdepartementet har kjøpt et forskningsskip. Historien om Marjata begynner allerede tidlig på 50-tallet med ombygde hvalbåter, for det vesentligste betalt av CIA. USA betaler halvparten av lønn og drift. Det samme gjelder finansieringen av stasjonen i Vadsø og senere radaren i Vardø, GLOBUS II.

Dekkhistorien til GLOBUS II om at den skulle kartlegge romskrot som kunne være til hinder for observasjoner, ble for tynn. Etter hvert kom det fram at radaren er viktig for USAs tester for det omstridte amerikanske rakettskjoldet.

Om dette og mye mer forteller boka. Forfatteren stiller betimelige spørsmål om den norske etter-retnings-tjenesten som i over 60 år har hatt et formelt direkte samarbeid med NSA og CIA, utenom NATO, og med offentligheten holdt på god avstand. Hvor mye USA betaler vet vi fortsatt ikke, og forfatteren spør "Er ikke dette et demokratisk problem?" Hvor verdifulle er disse militære installasjonene for å forsvare Norge?

Hva gjør lytteinstallasjoner og radaranlegg i Nord-Norge og nær grensen mot Russland med vårt forhold til vår nabo i øst?

Skal Norge virkelig være en drømme-partner for USA når det gjelder teknisk etterretning?

Det er bare en ting å gjøre, les boka og gjør opp dine egne tanker.

Hermien S. Prestbakmo

Energiewende - halvvegs mellom 1980 og 2050

Bokmelding av

Eva Fidjestøl

WILPF Oslo og omland

Med boka «Energiewende-Wachstum und Wohlstand ohne Erdöl und Uran» la Öko-Institut Freiburg (ÖI) i 1980 for første gong fram eit forslag til ein omfattande plan for ei alternativ energiframtid. Dei påstod at sjølv med stigande velstand kunne Vest-Tyskland legge om energiproduksjonen slik at forureining og risiko for miljøkatastrofar vart sterkt redusert, utan å bruke olje og uran. Boka vart følgd av «Strom ohne Atom» i 1986 og «Die Energiewende ist möglich» i 1987 der det var utarbeidde planar for ein ny energipolitikk i heile Europa. Lenge vart dette sett på som utopi og ønsketenkning, og menneskeskapte klimaendringar var ikkje eit politisk tema. Men etter kvart har dette endra seg til det i dag står høgt på den internasjonale politiske agendaen.

ÖI vaks fram frå ein folkeleg kamp mot bygging av eit nytt

atomkraftverk i område med frukt og vindyrking utanfor Freiburg i Sør-Tyskland på 1970 talet. I statuttane til ÖI heier det: «I møte med rettsapparatet står den kritiske borgar overfor ei overvekt av ekspertar som er rådgjevarar for forvaltning og industri. Stadig fleire borgarar opplever dermed at vitskapen ikkje er nøytral. Berre nokre få forskarar har hittil vore villige til å støtte borgarprotestar og til å tene økologiske interesser. Vi veit at dagens forskingsresultat er med og avgjer korleis vi skal leve i framtida. Vi bør ikkje lenger overlata forskinga berre til stat og industri. Vi, borgarane sjølve vil setje opp alternativ for framtidsutviklinga og vere med og forske på korleis dette kan bli røyndom.»

I alle åra sidan har ÖI drive med folkeopplysning, lobbyarbeid og oppdragsforskning innan atomenergi, fornybar energi, geneteknologi,

jordbruk, kjemisk industri, jord og vatn og økologisk økonomi. Dei vitskaplege rapportane deira har blitt brukte som grunnlag for politikk i fleire parti, mest i partiet Dei grøne. Forskarane frå ÖI har delteke i mange prosjekt saman med representantar for straumselskap og teknologiutvikling. Det har etterkvart utvikla seg eit unikt samarbeid mellom forskning, industri, næringsliv, teknologi og aktive borgarrørsler, som ikkje mange andre land kan vise maken til. Etter mi meinig er dette den viktigaste grunnen til at Tyskland i dag har kome så langt i å bygge eit berekraftig samfunn.

Halbzeit Energiewende

Medlemsbladet til ÖI frå september 2015 analyserer situasjonen 35 år etter at «Energiewende» vart lansert og 35 år før det planlagde nullutsleppet av klimagassar i 2050. «I tid er vi halvvegs til målet – kva har skjedd – og kva står

Illustrasjon: Hans-Jörg Brehm

igjen? Er det i det heile mogeleg å bygge eit moderne samfunn med null klimagass- utslipp?» Det er spørsmål forskarane ved ÖI prøver å svare på. Analysen deira tek for seg situasjonen i Tyskland. I 2014 utgjorde straum frå fornybare energikjelder 27,8 prosent av bruttostraumforbruket, ei fem dobling sidan år 2000. Dette utgjør 161 TWh og har for første gang gått forbi brunkol . Dette er ei positiv utvikling.

I 2020 skal klimagassutslappa i Tyskland vere reduserte med 40 prosent samanlikna med 1990-nivået. Atomkraft skal fasast ut og alle atomreaktorane skal vere stengde innan 2022. Når Merkel så fort etter atomulukka i Fukushima avgjorde at atomkraft skulle avsluttast i Tyskland, hadde ho eit solid fagleg forskingsarbeid frå ÖI å vise til. Både Frankrike og England lanserar atomenergi som del

av landa sin klimapolitikk. Men eit stort, langvarig og ressurskrevjande arbeid med nedbygging av gamle atomanlegg og trygg lagring av alt det radioaktive avfallet ventar både i Tyskland og i alle andre atomland. Kol og olje må bytast ut med fornybare energikjelder. Andre store utfordringar er ombygging av straumnettet slik at det blir tilpassa dei nye energiverka. Transport og trafikk må leggjast om, sjølv om det er eit område der Tyskland har komme lenger enn mange andre land i Europa. Oppvarmingssystem og dårleg isolasjon i den gamle byggmassen utgjør eit kjempeproblem. NOx –utslappa frå landbruket må ned. Noko som vil føre til minka produksjon av raudt kjøt. Problema er komplekse og kan ikkje løysast ved berre å bygge ut den fornybare energien, eit område der Tyskland er i teten.

Alle EU-land er forplikta til å sende

inn melding annan kvart år om korleis klimagassutslappa utviklar seg. Prosjektrapporten i 2015 syner denne utviklinga fram til 2030, når ein har teke omsyn til alle klimatiltak som var sette i verk innan august 2014. Der syner det seg at Tyskland ligg etter skjema med ein forventta reduksjon i utslipp på berre 32,7 prosent innan 2020 i staden for 40. «Det betyr at utan nye tiltak går ikkje dette», seier forskar Julia Repenning ved ÖI.

Forskarane ved ÖI hevdar at dei også i dag har ein viktig funksjon: «Vi er ein type fyrlykt og forsøker i denne komplekse situasjonen gjennom analysane og forskinga vår å vise den rette vegen.» Om Energiewende blir fullført på 35 år veit dei ikkje, men det dei veit er: Det er mogeleg. Klimagassutslappa kan reduserast med, om ikkje 100 prosent så heilt sikkert med 95 prosent innan 2050. **«Men til det treng vi konsekvente og modige politikarar»,** hevdar dei.

Nytt fra avdelingene

Jubileumsprosjektet: Fred og frihet - hva betyr det i 2015.

Hedmark/Oppland

FOTO: Wenche Gjerlaug

Fra åpningen av jubileumsutstillingen i Hamar kulturhus, 24.oktober 2015

Landsleder og styret i avd. Hedmark/Oppland. Fra venstre; Jorunn Skjeggstad, Kari Wiik, Eli Hammer Eide, Margrethe Tingstad, Kari Nes, Kari Kobberød Brustad. I bakgrunnen del av Kari Hartveits billedteppe «Fredsgudinne»

Etter planen sto følgende tre utstillingene i Hamar kulturhus fra 24. oktober til! 12. desember 2015:

- Fotograf Andrea Gjestvang i Galleriet: «**Tilbake**». Om asylbarn som har blitt returnert -livet nå og minnene fra hjemstedet i Norge. Fotografi og lyd.
- Billedkunstner Kari Hartveit i foajeen: «**Fredselkende**». Store tekstilbilder med fredsmotiv.
- Det internasjonale Barne-kunstmuseet i biblioteket: Barnekunst med fredsmotiv fra hele verden.

Åpningen av utstillingene på FN-dagen 24.oktober med værmessige og kunstneriske innslag ute og inne trakk 369 tilskuere. Dette skjedde

i tilknytning til! Hamars internasjonale uke.

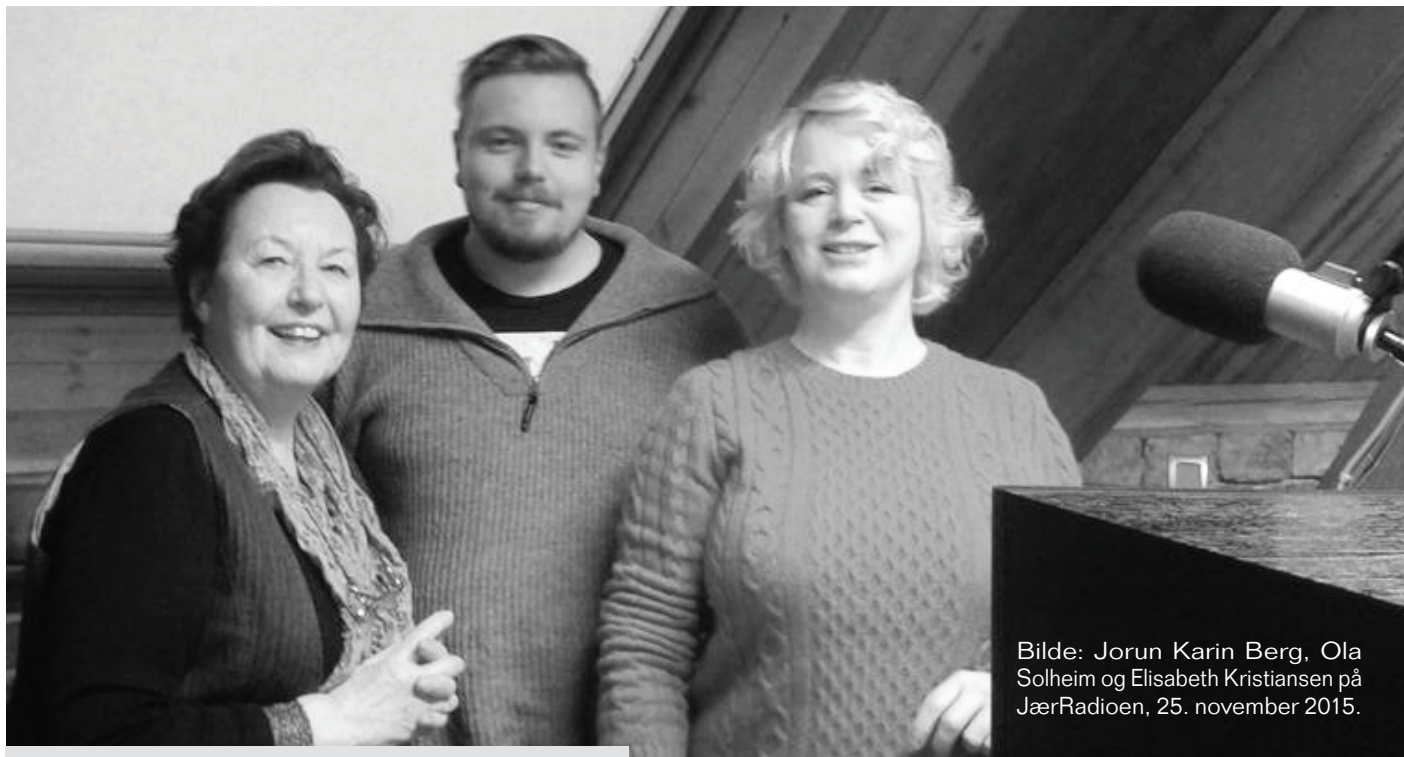
Involveringen av barn og unge skjedde først og fremst gjennom workshops knyttet til Andrea Gjestvangs utstilling «**Tilbake**». Elevene skrev tekster basert på inntrykk fra utstillingen, og de fikk selv prøve fotomediet og ta med portretter hjem. Omlag 500 ungdomsskoleelever fra Hamar og Stange deltok. Dette ble -finansiert av Den kulturelle skolesekken. En forsker fra Høgskolen i Hedmark følger opp en gruppe minoritetselever fra videregående skole som også noterte sine inntrykk fra utstillingen. Også yngre barn ble involvert gjennom malekurs og formidlings- og tegnestunder i barneavdelingen på biblioteket - i tilknytning til den internasjonale barnekunsten. Resultatene fra malekursene

ble utstilt på biblioteket. De besøkende kunne også henge opp sine budskap på fredstreet som var satt opp der.

Det var Gjestvangs delutstilling som fikk størst oppmerksomhet blant publikum og medier, blant annet i TV, NRK for Hedmark/Oppland. Ca 3500 personer (skoleelevene inkludert) besøkte utstillingen. Kari Hartveits flotte billedtepper gjorde seg utrolig godt i kulturhusets foaje, der anslagsvis 20 000 passerte eller oppholdt seg i perioden.

Kulturhusets aktører har på et evalueringsmøte sagt seg svært godt fornøyd med besøket og samarbeidet.

Hamar 02.01.16
For WILPF avd. Hedmark/Oppland
Eli Hammer Eide og Kari Nes

Bilde: Jorun Karin Berg, Ola Solheim og Elisabeth Kristiansen på JærRadioen, 25. november 2015.

Aktiv dag for WILPF Stavanger:

Internasjonal dag for avskaffelse av vold mot kvinner - 25. november 2015

WILPF Stavanger var med å arrangere 2 folkemøter den dagen. Elisabeth Kristiansen kom fra Oslo med WILPFs 100 års-utstillingen, hun skulle også si noen ord på torget. Men dagen startet med intervju med JærRadioen, hvor vi, Elisabeth Kristiansen og Karin Jorun Berg, snakket om dagen og om kveldens program. Programleder Ola Solheim synes det var hyggelig med litt kvinnesak på morgenkvisten.

Kvelden startet med en markering på torget ved Sølvberget, hvor Kvinnegruppa Ottar og WILPF Stavanger hadde hengt opp røde kjoler på en klessnor for å minnes de kvinnene som er offer for partnerdrap hvert år. Elisabeth Kristiansen holdt en appell hvor

hun minnet om at kvinner på flukt er mer utsatte for overgrep. Og hvordan konflikten i Syria startet med en menneskeskapt tørke som resulterte i økt press på ressursene og borgerkrigen var et faktum. Birgitte Dambo frå Kvinnegruppa Ottar, Gulale Samiei, Kurdish Parlament in Exile og Louisa Pinzon fra Latinamerikagruppenes Colombia avdeling holdt sterke appeller, selv om fremmøte var sparsomt i novembervinden.

Senere på kvelden inviterte LO Stavanger til åpent møte: **«Vold i nære relasjoner – vold stenger dører»**. Hilde Slotnes, leder i LOs familie- og likestillingspolitiske utvalg i Rogaland var konferansier. Foruten WILPFs Ellen Elster holdt Stavangers varaordfører Bjørg Tysdal Moe, Kjell Vignes fra

Rogaland Politikammer, Janni Stav fra Alternativ til Vold og Ine Lea fra Kriesesenteret i Stavanger gode innlegg. Etter en kort pause fikk vi høre Anette Mickelsen holde foredraget **«Mennene i livet mitt – mitt liv med volden!»** Det var en interessant men utmattende opplevelse.

Vi var om lag 170 mennesker fikk høre sterke historier i Folkets Hus, vi fikk også se WILPFs 100 års-utstilling som var satt opp for anledningen. Utstillingen har bodd på Sandnes bibliotek i vinter.

Vi i WILPF Stavanger lever fortsatt på to strålende arrangement og ser frem til å markere 8. mars.

Hilsen Jorunn Karin Berg

Oslo: «Klimafestivalen §112»

WILPF Oslo, Bestemødre for fred og Besteforeldrenes Klimaaksjon inviterte til møte om «Militær forurensning – klima og miljø.» mandag 18. januar 2016, Kl. 18.00 – 20.00 på Fredshuset, med lett servering fra 17.30. Vi var ca 35 stk.

Tema for kvelden ble beskrevet slik:

«Klimadiskusjonen blir ikke reell før militære utslipp inkluderes. Det er et paradoks at militærsektoren som skal ivareta menneskelig sikkerhet, i stedet for ødelegger livsgrunnlaget for kommende generasjoner. Militære utslipp holdes utenfor klimaregnskap og militærsektoren er i mange land unntatt fra innsyn og miljøreguleringer.»

Møteleder Trine Eklund, medlem av alle tre organisasjonene, stilte et åpent spørsmål om hvorfor media, miljøorganisasjonene og Stortingsrepresentanter ikke er villige til å diskutere temaet militæropprustning og miljø? Alle forsøk på å skrive om temaet og stille direkte spørsmål blir møtt av en øredøvende taushet. Trine etterlyser større åpenhet og debatt om temaet.

Birgitte Grimstad, Besteforeldrenes Klimaaksjon, sang og kåserte om sanger vi trodde skulle forandre verden for 40 år siden. Hun avsluttet med diktet «Hymne til natten» av Benny Andersen.

Elisabeth Kristiansen fra WILPF Oslo hadde tatt frem 20 lysbilder som illustrerte dobbeltmoralen i å være for miljø og fred, men tjene grovt på krig og konflikt. Hun er spesielt opptatt av at kongeparet blir brukt som ambassadører for norsk våpeneksport. Og som

urensning – klima og miljø

ordstyrer: Trine Eklund

Birgitte Grimstad

Kristiansen, WILPF Norge

Heldal, Norges Fredslag

Fidjestøl, WILPF Norge

Tormod Heier

ledet av Trine Eklund

Birgitte Grimstad

Foto: E. Kristiansen

«fun facts» forteller hun at et F16 jagerfly bruker 3406 liter drivstoff (F34) i timen.

Fredrik Heldal fra Norges Fredslag så på temaet fra to forskjellige vinkler; «miljøet som offer» og «miljøet som årsak» til konflikt og krig. Han fortalte blant annet at «agent orange» som ble brukt i Vietnam fra 1962-1971 hvor USA sprayet nærmere 76.000.000L av stoffet for å kvitte seg med underskog og for å lettere komme til geriljasoldatene. Dette stoffet gjør seg fortsatt gjeldene i genmaterialet til befolkningen, hvor barn selv i dag blir født med misdannelser forårsaket av USA kjemiske krigføring. Han la også frem mange andre tall om forurensning og konsekvensene av militær aktivitet.

Eva Fidjestøl, WILPF Norge, fortalte om sin tur til Paris desember 2015 med klimatoget. Hun var i kontakt med mange folk fra ulike miljøorganisasjoner og kunne fortelle at engasjementet er stort og mye større enn på lenge. Hun fortalte inngående og med mye fagkunnskap om hvorfor satsningen på atomkraft er et feilspor. Atomkraftverk koster mer enn det smaker og avfallshåndtering er fortsatt et

uløst problem. Oppryddingen i Sellafield har et årlig budsjett på 2 milliarder £ og 10 000 arbeidere og målet om å være ferdige i 2120 er urealistisk.

Oberstløytnant Tormod Heier, forsker og lærer ved Forsvarets stabsskole. I sine 25 år i Forsvaret kunne Tormod fortelle om en miljøoppvåkning innen forsvaret. Norge har fått internasjonal oppmerksomhet med sine «kjøttfrie mandager» og Svanemerkede uniformer viser at Forsvaret følger med i tiden og er sitt ansvar bevisst. Han nevnte også den nye miljøammunisjonen. Han understreket også at han synes det var hyggelig å bli invitert.

Trine Eklund ledet debatten hvor det kom frem mange kommentarer, spørsmål og mye frustrasjon. Men vi var alle enige om at dette er bare begynnelsen og vi skal fortsette og sette miljøbevegelsen og folkevalgte stevne når det gjelder militær forurensning.

Les mer på: www.besteforeldreaksjonen.no, www.fredslaget.no www.ikff.no www.bestemodreforfred.com

Hilsen
Trine Eklund /Elisabeth Kristiansen

Her under kan du gi oss innspill til hvilke oppgaver et fredsdepartement bør ha:

OVERTA BISTANDSARBEID /U-HJELP.
OVERTA ARBEID MED FLYKTINGE-
OG ASYLPOLITIKKEN.
ARBEID MED INKLUDERING/INTEGRERING

Jobbe for å fjerne verdens
atomvåpen, og miner.

Innspill fra folk som besøkte standen vår

Bergen: «Pop-up-fredsdepartement»

Internasjonal uke og FNs 70 års feiring i Bergen, lørdag 31.oktober var da WILPF Bergens lanserte prosjektet «**Pop-up-fredsdepartement**». Vi fikk god respons!

På vår løpeseddel sto det:

Vi trenger et fredsdepartement!

Målet er å forankre fredsarbeidet der det hører hjemme; sentralt, hvor politiske avgjørelser blir tatt.

Grunnlag: Fredsdepartementet skal arbeide ut fra et nytt og bærekraftig sikkerhetsbegrep, som ikke handler primært om nasjonalstater, men som ser mennesker, utvikling og vårt felles miljø i sammenheng.

Arbeidsoppgaver

- Fredsutdanning: Metoder for ikkevoldelig konfliktløsning i skole og på universiteter.
- Omdisponering av ressurser fra militarisme til fred, miljø og utvikling.
- Rådgivning til politiske beslutningstakere.
- Nedrustning: Styrke FNs internasjonale arbeid for en fredskultur
- Utredning av ikkevoldelige metoder for konflikthåndtering, på alle nivåer, også i krig.
- Forebygging av krig.
- Fremme overgangen fra en krigsbasert økonomi til en fredsbasert økonomi.

I Norge ble verdens første miljøverndepartement opprettet i 1972. Dette har styrket arbeidet for å ivareta miljøinteresser, som ofte er truet av andre samfunnsinteresser. Fredsdepartement finnes nå i flere land, blant annet Costa Rica og Nepal. I USA jobber nettverket The Peace Alliance for å opprette et fredsdepartement. Det finnes også en global bevegelse for fredsdepartement, «*Global Alliance for Ministries and Infrastructures for Peace*».

www.gamip.org Gode nettsider om fred: www.ikff.no, www.transcend.org, www.transnational.org

Devi Pandey, Eva Lillefosse, Grete Belinda Solberg Barton, Åse Møller-Hansen og Susanne Urban.

Referat fra lesesirkel og medlemsmøte i WILPF Norge Sandnesavdeling 11/1 2016 Sted: «BådeOg», Oalsgt 2, Sandnes

Ellen Sværi presenterte Ingunn Nordenvals bok «Nobelkomiteen og kvinnene: 1901 – 1960». (WILPF Norge 2015)

Hun la spesielt vekt på 8 kvinners nominasjon;

- **Maria Montessori** (1949, -50 og- 51 for utdanning til fred)
- **Eva Peron** (1949 for sosialt arb, for kvinner og barn)
- **Prinsesse Wilhelmina** (1951 for fredskonferanser for regjeringer)
- **Elisabeth Rotten** (1952 for oppbygging av «Childrens Interfestival Village», WILPF-utsending i 1915)
- **Barbara Waylen** (1952 for arbeid som fremmer velvilje mellom folk og raser. Født 1906, nålevende)
- **Margaret Sanger** (1953, -56 og -60 for prevensjons-opplysning, barnebegrensning og ernæring)
- **Helen Keller** (1958 for handicappede barns rett til utdanning).
- **Lady Baden-Powell** (1959 for internasjonal speiderpikeforbund, som fører til «forbrødring» av mennesker.

For de fleste av disse er et «utvidet fredsbegrep» utgangspunkt for nominasjonene.

Takk til Ellen for en klar og entydig presentasjon!

Det ble tilslutt noen kommentarer til siste del av boka, Likheter og ulikheter mellom menn og kvinner som er foreslått, og Nordervals egne konklusjoner. Vi anbefaler alle om å lese disse og omtalen av kvinner som HAR vunnet prisen etter 1960.

På medlemsmøte kom Heidi Bjerga som ny, velkommen. Ingegerd leste «Bøn» fra språkspalta til Sylfest Lomheim i «Klassekampen». Kan gjerne brukes oftere! Gro leste «Julehilsen» fra landsleder Margrethe Tingstad som sa mye om arbeidet som er gjort i jubileumsåret rundt i landet, og om tankene for 2016. Vårt nye navn ble grunngitt ut fra viktigheten av å bli gjenkjent med det samme navnet ute i verden.

Denne julehilsen er sendt til alle medlemmer i Sandnes. Ny internasjonal handelsavtale for salg av våpen er inngått i FN, «Arm Trade Treaty» (ATT). FORUM følger med og orienterer om hva den innebærer, - også for norske eksportører av forsvarsmateriell som det er blitt flere av de siste årene.

Aarbakke AS på Bryne selger deler som kan brukes i våpen.

Sandnes avdelingens siste møte før jul: Et svært koselig julemøte med bidrag fra Else Jonnie Bråstein, Ingjerd Thorkildsen, og alle som kom med gaver! Det gjorde ingenting om møtet varte en time lenger!

Etter sang til nystemt flygel; «Din tanke er fri», serverte Ellen og Kirsten kaker, og Gerd og Wivi tok seg av kaffe og te. Nå i ordentlige kopper som vi slipper å vaske opp!

Det nye lokalet egnet seg godt til vårt formål, og blir vi mange flere, så fins det større lokale også!

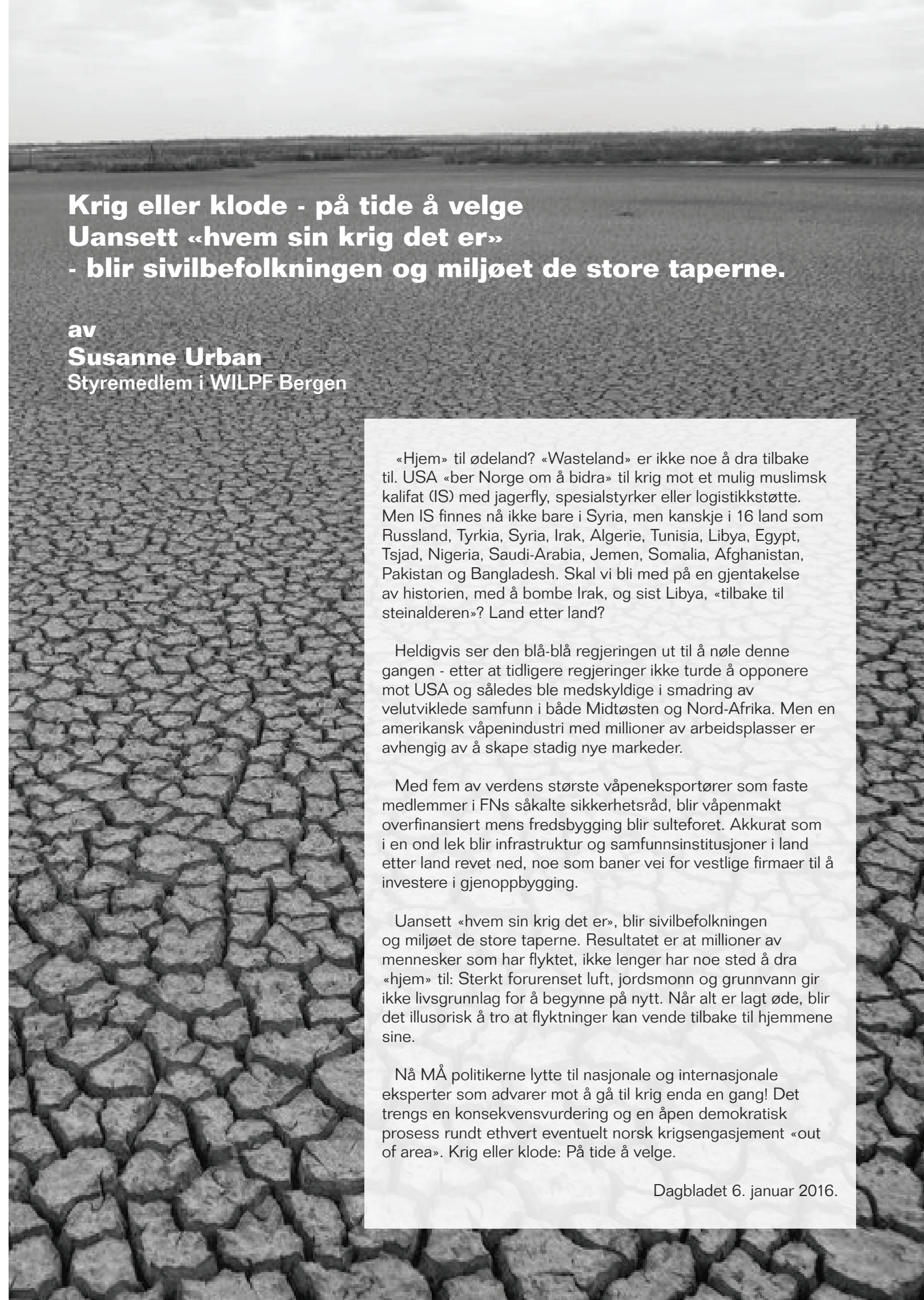
Bokmelding av «**Nobelkomiteen og kvinnene: 1901 – 1960**» v/ Johanne Skog Gripsrud. Som den ivrige leser hun er, hadde Johanne lest boka lenge før oss andre, men kunne nå komme med sin vurdering. Hun nevnte spesielt den ulike måten Nobelkomiteens medlemmer hadde vurdert kvinner og menn på!

Takk Johanne!

Til slutt sang vi «En gnist er tent» akkompagnert av Ellen.

Møtet ble avsluttet kl 21.
Referenter Wivi/Gro

(Forkortet av redaksjonen)

Krig eller klode - på tide å velge Uansett «hvem sin krig det er» - blir sivilbefolkningen og miljøet de store taperne.

av
Susanne Urban
Styremedlem i WILPF Bergen

«Hjem» til ødeland? «Wasteland» er ikke noe å dra tilbake til. USA «ber Norge om å bidra» til krig mot et mulig muslimsk kalifat (IS) med jagerfly, spesialstyrker eller logistikkstøtte. Men IS finnes nå ikke bare i Syria, men kanskje i 16 land som Russland, Tyrkia, Syria, Irak, Algerie, Tunisia, Libya, Egypt, Tsjad, Nigeria, Saudi-Arabia, Jemen, Somalia, Afghanistan, Pakistan og Bangladesh. Skal vi bli med på en gjentakelse av historien, med å bombe Irak, og sist Libya, «tilbake til steinalderen»? Land etter land?

Heldigvis ser den blå-blå regjeringen ut til å nøle denne gangen - etter at tidligere regjeringer ikke turde å opponere mot USA og således ble medskyldige i smadring av velutviklede samfunn i både Midtøsten og Nord-Afrika. Men en amerikansk våpenindustri med millioner av arbeidsplasser er avhengig av å skape stadig nye markeder.

Med fem av verdens største våpeneksportører som faste medlemmer i FNs såkalte sikkerhetsråd, blir våpenmakt overfinansiert mens fredsbygging blir sulteforet. Akkurat som i en ond lek blir infrastruktur og samfunnsinstitusjoner i land etter land revet ned, noe som baner vei for vestlige firmaer til å investere i gjenoppbygging.

Uansett «hvem sin krig det er», blir sivilbefolkningen og miljøet de store taperne. Resultatet er at millioner av mennesker som har flyktet, ikke lenger har noe sted å dra «hjem» til: Sterkt forurensset luft, jordsmonn og grunnvann gir ikke livsgrunnlag for å begynne på nytt. Når alt er lagt øde, blir det illusorisk å tro at flyktninger kan vende tilbake til hjemmene sine.

Nå MÅ politikerne lytte til nasjonale og internasjonale eksperter som advarer mot å gå til krig enda en gang! Det trengs en konsekvensvurdering og en åpen demokratisk prosess rundt ethvert eventuelt norsk krigsengasjement «out of area». Krig eller klode: På tide å velge.

Dagbladet 6. januar 2016.

Til forsvarsminister Ine Marie Eriksen Søreide

4. januar 2016

WILPF, Internasjonal kvinneliga for fred og frihet - Norge, ser med stor uro på at USA har bedt Norge om å delta i kampen mot IS i Syria med jagerfly, spesialstyrker eller logistikkstøtte. Vi ber norske myndigheter om å trekke lærdom fra historien.

Både en internasjonal fredsbevegelse, tidligere nobelprisvinnere og ulike faglige eksperter advarer nå sterkt mot å bombe IS i Syria. Vi ber dere lytte mer til disse uttalelsene enn til kommandoen i Nato.

Vi ber dere ta hensyn til at:

Åpen debatt er et kjennetegn på et demokrati som fungerer. Dette gjelder ikke minst i en så alvorlig sak som krig. Å føre krig mot en ikke-statlig aktør i et annet land vil kunne få uante konsekvenser. I tillegg til å følge folkeretten, må norske myndigheter foreta en grundig konsekvensutredning, og ikke følge USA blindt inn i en ny katastrofal krig. I følge generalmajor Robert Mood kan en krig mot IS i Syria komme til å vare i flere generasjoner. Han frykter også at luftbombingen vil gjøre det vanskeligere å beseire IS.

Vi ber FD overveie følgende punkter:

Krigen mot terror har vart i 14 år. Konsekvensene er tydelige, blant annet med flere og mer alvorlige terrorangrep - på flere lands territorier. Vold avler mer vold. Dette er gjengjeldelsens logikk.

Irak er destabilisert og sterkt forurensset av utarmet uran og andre miljøgifter fra krigen. Det er en uoversiktlig borgerkrigstilstand med mange parter: regjeringssoldater, sjiamilitser, IS-soldater og kurdiske styrker. Sunnimuslimene har tapt mest i den amerikanskledede okkupasjon av Irak fra 2003. En generasjon unge menn har vokst opp med ydmykelser, krig og menneskelige tragedier som en del av hverdagen. Det er grunn til å tro at mange av de som rekrutteres til IS og andre militser nettopp har en slik bakgrunn. I Syria og Irak finnes det rundt 1000 ulike militser med skiftende allianser.¹ Hvilke konsekvenser får en storkrig mot IS, for sivilbefolkningen i Syria, for Irak og for det internasjonale samfunnet for øvrig, for framtidens generasjoner, for økonomien og for miljøet?

Krig og annen militær aktivitet bidrar mest av alle enkeltfaktorer til klimaeleggelse² og undergraver utslippsmålene og COP21 avtalen fra Paris. Militære utslipp må inn i klimaregnskapet.

IS og andre grupperinger som ønsker et islamsk kalifat finnes ikke bare i Syria og Irak, men ser ut til å ekspandere i Libanon, Egypt, Libya, Tunis, Algerie, Mali, Chad, Nigeria, Saudi-Arabia, Yemen, Tyrkia, Somalia, Pakistan, Afghanistan og Bangladesh.³ Må det føres krig i alle disse landene, for å få bukt med IS? I tillegg kommer tilhengere av et islamsk kalifat og IS-celler i europeiske land og i USA.

Vi ber myndighetene lytte til den internasjonale fredsbevegelsen som er stor både i USA, Europa og i Midtøsten. Vi var mange millioner som advarte mot krigen i Irak og så klart allerede i 2002/2003 hvilke konsekvenser en slik krig kunne få.

Det norske forsvaret har som oppgave å skape sikkerhet og trygghet i Norge og å bidra til internasjonal fred og stabilitet gjennom en FN-ledet internasjonal rettsorden. Derfor vil vi foreslå følgende:

- Sett bærekraftig fred som overordnet mål og ikkevoldelige strategier som middel.
- Foreta en omfattende konsekvensutredning av å delta i en krig mot ikke-statlige aktører i Syria.
- Konsulter fredsforskere med solid kompetanse på internasjonal konflikthåndtering.
- Be om råd fra institusjoner og NGOer som arbeider for fred og fredsbygging
- Støtt og styrk initiativ for fred, miljø og sosial rettferdighet

Med vennlig hilsen

WILPF Norge, (Internasjonal kvinneliga for fred og frihet – IKFF)
K. Margrethe Kvam Tingstad Susanne Urban Åse Møller-Hansen
Landsleder IKFF Norge Styremedlem IKFF, Bergen Styremedlem IKFF, Bergen

¹ Bill Moyers. America's new war in the Middle East. Moyers and company Broadcast 26.sept 2014

² Barry Sanders. The green zone. The environmental costs of militarism. Oregon, USA 2009

³ Johan Galtung, The clouds are getting darker. Transcend media service, des. 2015

IKFF landsmøte 26. og 27. september 2015 i Oslo

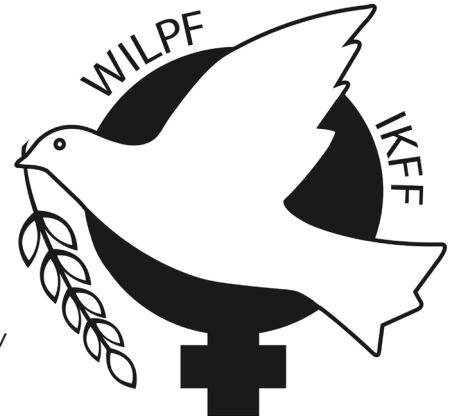
(Forkortet av redaksjonen)

Landsmøtet 2015 ble holdt i Storgt 11 i Oslo i samband med festkonferansen for 100-årsmarkeringen dagen før. Landsmøtet vedtok å endre organisasjonens navn, endret noen punkter i vedtektene og valgte nytt styre. En uttalelse om militariseringen av Nordområdene ble også vedtatt utarbeidet.

Nytt navn: Organisasjonen heter nå:

WILPF Norway med undertittel

IKFF - Internasjonal kvinneliga for fred og frihet

Landsmøtet ønsker med dette å markere tydeligere enn før at vi er en del av en internasjonal organisasjon, WILPF.

Nytt landsstyre 2015-16:

Navn	Funksjon 2015-2016	Funksjon 2014-2015	Periode
Margrethe Tingstad	Leder- HO	Leder 2014-2016,	1.gjenvalg
Edel H. Beukes	Nestleder - OA	Nestleder 2014-2016,	1.gjenvalg
Ellen Elster	Styremedlem - OA	Revisor 2015-2017,	ny
Ursula Gelis	Styremedlem – OA	Styremedlem 2014 -2016,	1.gjenvalg
Bhanumatu Natarajan	Styremedlem - BH	Varamedlem 2015-2017,	ny
Kari Nes	Styremedlem - HO	Styremedlem 2015-2016,	1.gjenvalg
Tone Ravnås	Styremedlem - Sandnes	Varamedlem 2015-2017,	ny
Ingeborg Breines	Varamedlem - OA	---- 2015-2016,	ny
Eva Fidjestøl	Varamedlem- OA	Styremedlem 2015-2016,	1. gjenvalg
Elisabeth Kristiansen	Varamedlem - OA	Varamedlem 2015-2016,	2. gjenvalg
Hermien Prestbakmo	Varamedlem - Troms	Styremedlem 2014-2016,	2. gjenvalg

Foto: Sven Nilsen

WILPF Norge

INTERNASJONAL KVINNELIGA FOR FRED OG FRIHET - IKFF

Fred og frihet

Landsmøtet forkastet et forslag om å legge ned medlemsbladet som papirutgave og å satse på hjemmeside og elektronisk medlemsbrev. Begrunnelsen var at papirutgaven krever store ressurser både i penger og arbeid, og at disse kunne brukes bedre. Fred og frihet nr 1 2016 kommer ut før landsmøtet. Landsmøtet i 2016 drøfter saken på nytt.

Uttalelse om Nordområdene

Ble sent videre til Landsstyret.

Arbeidsgrupper. Landsmøtet 2015 hadde satt av god tid til diskusjon i arbeidsgrupper om hvilke områder IKFF bør satse på i tiden framover. Forslag fra arbeidsgruppene ble innspill til

WILPF Norges nye brevhode og logo.

styrets arbeid med arbeidsplan og budsjett for 2016.

Fullstendig landsmøtereferat med vedlegg (bl.a. nye vedtekter) sendes avdelingene og kan fåes fra IKFFs kontor. Vedtektene settes også inn på hjemmesiden **www.ikff.no**

Hermien Prestbakmo viste et billedspill på lørdagen. Ved kontrasterende bilder så vi hvordan den sårbare naturen i nord blir forstyrret av støy, infrastruktur og forurensing. I polare strøk er vekstsesongen svært kort og krever stor varsomhet fra de som vil ferdes der. Noe

Forsvaret ikke riktig har forstått ifølge denne framstillingen.

(Foto: Hermien Prestbakmo)

**I år vil vi ikke sende ut giro til våre medlemmer.
Vi oppfordrer derfor alle til å betale
medlemskontingent 2016
til konto: 0531 50 27057**

**WILPF Norge / IKFF
Storgata 11
0468 Oslo**

Frist 1. mars 2016

**Merk innbetalingen med:
Kontingent 2016 + navn.**

For lettere å ta i bruk dataverktøy bes alle medlemmer betale inn til samme konto.

Lokalavdelinger og kontaktpersoner

Oslo og Akershus

Storgata 11
0155 Oslo
Norway
Tlf: 93089644

ikff@ikff.no
www.ikff.no
Org. nr. 9837 94 815
Konto: 0531.50.27057

Kontoransvarlig
Elisabeth Kristiansen
Tlf: 93089644

Bergen

Susanne Urban
susanne@urbanrabbe.no

Oslo og Akershus

Elisabeth Kristiansen
epost: ikff@ikff.no
Tlf: 93089644

Sandnes

Gro Eriksen
eingro@lyse.net

Hedmark / Oppland

Eli Hammer Eide
eliheide@online.no
Tlf: 93645176

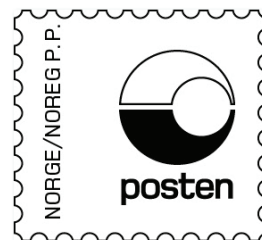
Stavanger

Hanne Kjersti Knutsen
hanne.kersti.knutsen@attende.no
Tlf: 92224940

Troms

Hermien Stoop Prestbakmo
hprestbakmo@gmail.com
Tlf: 95465017

Avsender:
WILPF Norge / IKFF
Storgate 11
0155 Oslo

Velkommen til landsmøte i Bergen 5. - 6. mars, 2016

Stranges Stiftelse, Klostergate 28, Nordnes,
6 kvartal fra Torgallmenningen

Lørdag 5. mars

- 09.30 Registrering og mingling
- 10.00 Åpning m. kunstnerisk, valg av referent og møteleder, resolusjonskomité, presentasjonsrunde
- 10.30 Velkommen v. WILPF-Bergen, lynpresentasjon av «100 års fredsarbeid. Hva nå?», innledning ved landsleder K. Margrethe K. Tingstad
- 11.00 Kvinner som har tenkt» Forfatterne Gro Rørstadbotten og Anne Vedvik presenterer boka/ et knippe av de fantastiske kvinnene omtalt i boka
- 12.00 Lunsj
- 13.00 Presentasjon av uttalelser
- 13.00 Gruppearbeid: om resolusjoner, Globaliseringskonferanse, Fredskultur: innspill til partiene før stortingsvalget, hvordan presenterer WILPF Norge seg? (Bladet, hjemmesiden, vervebrosjyrer, velkomstpakke)
- 15.00 Benstrekk - 5 rytmer v/ Grete Belinda S. Barton
- 15.30 Presentasjon av kandidatene: Valgkomiteen legger fram sitt forslag. Ved Edel Havin Beukes
- 16.00 Slutt på dagens program
- 19.00 Middag og sosialt samvær

Søndag 6. mars

- 09.00 Mingling, kaffe/ té, kjeks
- 09.30 Allsang: «I natt jeg drømte.». Valg av referent og møteleder, gjennomgang av dagens program
- 09.45 Årsmelding. Kort presentasjon av avdelinger og sentralt regnskap 2015
- 10.30 Oppfølging av WILPF-100 års-kongressen: Kongressrapporten med resolusjoner, og WILPF Internasjonals nye politiske program
- 11.30 Kort presentasjon av program og budsjett 2016
Hvor er vi på de ulike områdene vi jobber? Status og utfordringer
- 12.30 Lunsj
- 13.15 Valg
- 13.35 Uttalelser
- 14.30 Presentasjon av Hardangerakademiet, Norges Fredsfond; «100 års fredsarbeid. Hva nå?»
presentasjon av Hardangerakademiets skrift nr.4
- 15.00 Slutt. Vel hjem!

Tog til Oslo går 15.59, ca 25 minutters gange fra Landsmøtelokalene. Vi kan privat innlosjere 7-10 stk, henvend deg til Karen Grønn-Nielsen, tel. 408 30 474 om et sted å bo.

Påmeldingsfrist 22. februar til [epost: ikff@ikff.no](mailto:ikff@ikff.no)

Velkommen!

Beste hilsener WILPF Bergen

